

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

309892

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 3.

చెన్న పట్టణము 1916 నం॥ నవంబరు నెల 17 వ తేది శుక్రవారము

No 192

సంపుటము. 3

న శ నా మ స ం వ త్స ర కా క్తి క మా న బ హు శ స క్త మి 2.

రచితక ౧౯౨

ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి,
గురుసామి శెట్టి కంపెనీ.

షరాపు వర్తకులు, మద్రాసు.

తంలివిలాసము: "ఉమ్మడి మార్" మద్రాసు.

ఉధములైన వెండిపాత్ర సామానులు హాజరున యున్నవి.
నాణ్యమైన నగలు పూచీయ్యబడును. 598

సంగీత ప్రదాయని

నెల రూపాయలు 3.

ఈ గ్రంథము అతిప్రసిద్ధి చెందిన దాక్షిణాత్యమున విద్యాపారంగతులైన విద్యాకృత. వరదాచార్యులు, కె. వి శ్రీనివాస అచార్యులు, వీణ కృష్ణమూర్తులు వీరలచే రచింపబడినది. ఇందులక్షణ సంగ్రహమును అభ్యాసపద్ధతులును, స్వరజతులు, వర్ణములు, తాళాద్యుగారి కృతులు, పట్టు సుబ్రహ్మణ్య యగారి కృతులు, దీక్షితకృతులు మొదలగు సుమారు 140 వురు బతులును స్వర, సాహిత్యతాళ, కాలము లకుగురుతు లేర్పరచింపదనికి సులభముగ గ్రాహ్యుగునగుట వ్రాయబడియున్నది. హాస్యవిజయము, వీణ ఈ ఉద్దేశవాద ములకు పట్టుమును, వీటిగుణములును, వీటి గుణమోగించ విధములును వ్రాయబడి యున్నది. నవీకృతము 16 పుటలు సైజు 500 పుటలు. దశశరీర గ్రంథము కాగితము గో ముద్రితము కాగితో బయిండు బంగారు గిలులు చేయబడి యున్నది. వలయువారు ఈ క్రిందివారికి వ్రాసికొనవలెను.

మొసర్పు సహో అందు కంపెనీ,

ప్రింటర్స్, మద్రాసు

సకలవృశ్చిక విషసంజీవిని

మారుమూలపాఠశాల బహుమతి.

వాదతో వచ్చువారు!

సుఖముగ బోధురు !!

ఈ మందు ఇతరుల మాయ మందు నంటిదిగాదు. ఉపయోగించినచో తిప్పక మంటయు బాధయు తీరును. ఇది తేలుచాధకే గాక, ఎలుక, కుక్క, నక్క, పులి మొదలగు జంతువుల విషము లకు నవయోగించును. ఈ మందుచే తేలుచాధ నికర్తించుకొనుచు క్రయముతో మారుమూల పాఠశాలము. వేల సులభము 2 స్త్రీపాలుగల ప్యాకెట్టు 1.కి 8 ఆ. పోస్టేజీకి అత్యున్నతము. ఒకపేకడక 2 ప్యాకెట్టు తెప్పించుకొన్న పోస్టేజీకి విశేషం ఒకడెక్కు ప్యాకెట్టుకు పోస్టేజీతో గుని. 5-0-0. 1-8-0 వెలగల ఛాక్లెట్లలో పాకెట్లలో పేనా ఉచితము. 3. స్త్రీవాచాను మొదలయ్యును 3, కందప్ప మొదలవీధి, తిరుకల్లిక్కేణి, మద్రాసు.

ప్రసిద్ధిజేందినకలము చెకధర

స్పెన్సరు కంపెనీవారి

'మర్క్-స్టయిలు'

ఫాంటెను పేనా

రు 2-8-0

మాత్రమే

రు 2-8-0

మాత్రమే

ధరమాత్రమే స్వల్పముగాని

ఉపయోగమున ఘనమునది.

ప్రపంచములో ఫాంటెను పేనాలు జేయువారిలో గొప్పకంపెనీ వారివలన ఈకలము మాకొరకు ప్రత్యేకము తయారు చేయబడినది.

14 వ నెన్ బంగారు పాల్చి

వేగముగ వ్రాయుదగి యున్నది.

(555)

రు 2-8-0 మాత్రమే

స్పెన్సరు కంపెనీ లిమిటెడ్, మద్రాసు.

బంగారు పతకములను

మద్రాసులోను కలకత్తాలోను ఆయుర్వేదీ యావధ ప్రవర్తకములయందు నిచ్చిరి

జాండు ఫార్మస్యూటికల్

వర్కు

తేవ్యాలు, బిల్లులు, మాత్రలు మొదలగునవి యన్నియు జాన్మార్క ప్రకారమున నిర్మింపబడును. వే-పట్టికకై వ్రాయును. ఒకసారి మూచిన సంగతి జేలియును.

వ్యవహారములన్నియు నాంగ్లేయ భాషలోనే జరుపవలయును.

చెన్నపురిలోను చెన్నపురి రాజధానిలోను ఏజెంట్లు కావలయును.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Aurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును శాశ్వతముఖముపొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుట వలననే కల్గుచున్నది ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢపాత్రమును ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించును, ఈపుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును. పోస్టుచార్జి యు పేమే భరిచిపంపెదము. వెంటనే పొందు 219 వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ, ఆతంకనిగ్రహ బోషధాలయం 156, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

కలియుగ కల్పవృక్షము.

133

కృతయుగమందుకల్పవృక్షము మనుష్యులకోరికలను నెరవేర్చుచున్నట్లు ఈకలియుగమందు మానవజాతి యొక్క ఈతభాదలనుతీర్చి ఆయురారోగ్యవృద్ధినిబలపిచ్చునది మన వైద్యవిద్యకాపుస్తకముకోరికవారికి

ఉచితముగా పంపబడును

రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ, ఆయుర్వేదవోదయ బోషధాలయము, 20 చీనాబజారురోడ్, మద్రాస్.

ఆంధ్రసర్వకళాశాల

విద్యా ప్రవృత్తి

దివి శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి గారిచే వ్రాయబడినది వెల 0-4-0.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కాంగ్రెస్ కమిటీ.

7, తిరుకల్లిక్కేణి, మద్రాసు.

మదరాసు, అందు, సదరన్ మహారాటా రైల్వే కంపెనీ

లిమిటెడ్

ఇంగ్లండులో ఏర్పరుచబడినది.

కావలెను

బసరాలో పనిచేయుటకు 20 మంది జనులు
కుట్టు పనివాండు కావలెను. నెలకు రు 50 లు
జీత మియ్యబడును.

దరఖాస్తు లీ దిగున చిరునామావారికి పంపు
కొనవలెను.

యల్. ఇ. తెయిలర్ గారు.

యం. అండు యస్. యం.

రైల్వే డిక్రూటింగు ఆఫీసరు, (రాయపురం.)

కల్యాణి - ప్రతిభుడు

ఇది షేక్స్పియర్స్ ను ఇంగ్లీషు మహాకవి నాటకము ననుసరించి
తేట తెలుగున త్రీలకును బాలురకును తెలియ నట్లు రచింపఁ
బడినది. ఇతర భాషాకవుల రచనా చమత్కారములు, మన
తెనుగువారికి తెలుపవలయునని ప్రారంభించిన వానిలో నిది
మొదటిది. దీని కథాసంవిధానమును పాల్గొని చమత్కారమును
రచమును ఆద్యులములు. కల్యాణి ఆ 1. ప్రతిభుడు =

దైర్య కవచము

మనజాతకు ౧౦ పాదము గణములలో దైర్యము
ప్రధానము. దైర్యమునగా ఆపదలయందు మనస్సు చలించ
కుండుట. మనజాతు ధరింపదగిన యన్ని కవచములును ఆత్మ
శక్తియులే భేదింపదగినవి. ఈ దైర్య మనెడి కవచమో
యత్త శక్తియులే ఆభేద్యము. ఈ దైర్యమును ప్రతిపాదించు
చుటకై "ఆన్యత్థిష్యత్ గాంగేయాత్ ఆన్యత్తవ హను
మతిః" అనెడి శ్లోకంబులయందైన భీష్మునియొక్క చరిత్రము
వలె నులభింపవలెనని తెలిపియున్నది. వెల రి ఆటాలు.

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అండ్ కో,

285

ఆనందముదాలయము, మద్రాసు.

టోజానా

593

అందము, విధి.

సృష్టియందలి ప్రతి జీవుడును, వికాసమును నిరసించుచు
అందమునకై ప్రయత్నించుచుండును. సృష్టి విధానము
బట్టి, యొక మనోహర సృష్టాపమును తన దృష్టియందెదుకొని,
దానిని పొందుటకు మానవులు ప్రయత్నించుచుండును. అం
దలి వికాసము ఆనందమునకై అందము ఆనంద దాయకము.
ఇందు ననుసరించియు, దైవరీత్యులగు అందము క్షీణించకుం
డునట్లు, స్త్రీ పురుషులెల్లరు ప్రయత్నించుచుండును.

ఈ ప్రయత్నము సమృద్ధులగు రోజుములను కాపా
డుటకన్న ముఖ్యమైనది కాదు. పూర్వమైన రోజు పుంజము
స్త్రీలకు కీర్తియు వంటిది. పురుషులకును అట్లేయన వచ్చును.
క్షీణించి రాలి పోజొచ్చిన వెంట్రుకలను తిరిగి సమృద్ధ
ములై ప్రకాశించునట్లు జేయ శక్యమగునా? ఇందు ప్రత్యక్ష
రము, మొన్నటి మొన్నటి దాక, లేదనియే. కాని ఇప్పుడది
సాధ్యమగుట యేగాక, నిశ్చయమనిగూడ చెప్పవచ్చును.

నవీనప్రకృతిశాస్త్ర పరిశోధన యీ యసాధ్యమును
జయించి, తమ రోజుములు క్షీణించుచున్నవని విచారమును
జెందిన స్త్రీ పురుషుల నెందరినో, టోజానా కేళాహరమును వాడి
నందున నట్టి లోపము నివారించునని హెచ్చరించుచున్నది.

టోజానా మృదువైన వెండ్రుకపాదులం దుండు
క్రిములను చంపి యాపాయ కారణమును తొలగించును.
టోజానా బలహీనములైయున్న వెండ్రుకల పాదులకు ఆహా
రము నిచ్చును. అందువలన వాని కాకోగ్యము హెచ్చి అభి
వృద్ధి జేయును.

టోజానాలో క్రొవ్వకలియును. మరే విధమగు పశు
సంబంధపు పదార్థముగాని చేరదు. అది తెంప విధములగు
యందుచుండును. ఒకటి పురుషులకు, మరొకటి స్త్రీలకు.
మొదటిది అంటుకొని యుండునట్లుగ గూడ యేర్పాటు
చేయబడినది. మిగిలిన పావులలో ఒక నెక ఖర్చు అయి
సొయి లేకుండేనచో ఈదిగున ఆద్రెసువారినుండి తెప్పించి
మీకగును.

ఫరీదు రి బొమ్మలు సీసా చల్లకొను దానిలో నహ 1-12-0

11 10

2-12-0

జె. మత్తె అండ్ కో, లిమిటెడ్.

(ఫోన్ నెంబరు 236) 19. నెంకిండు లైన్ వీక్. మద్రాసు.

ఇండియా కంత్తు సోల్ ఏజంట్లు.

కృష్ణ వరదలు

శ్రీ ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల విద్యార్థి నేతక సంఘము
వృత్తియశాఖ:-

బందరు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలనుండి 13గురు విద్యార్థులము 8-11-16 వ తేదీన సాయంత్రము 12 గంటలలో
బయలుదేరి విజయవాడకు రాత్రి 9 1/2 గంటలకు చేరియుంటిమి.
మమ్ములకు కృష్ణవరదల రక్షక సంఘమునకు కార్యదర్శులగు
మ. రా. రా. శ్రీ ఆయ్యదేవర కాశ్యపరావుగారు ఆహ్వా
నముచేసి యుంటున్న దేశసేవయే షీము ఖో శ్రీ దేశము గా
నెంచు మావిద్యార్థి సంఘమువారి గావించిన వస్త్రమర్యాదల
కెంతయు సంతసించి యారాత్రి యచ్చటనే పరుంటిమి.
10-11-16 వ తేదీన సాయంత్రము 4 గంటలకు నగర సంక్షే
పము గావించితిమి. మాతృదేవ యటన్న ముందంజనేయు మా
విద్యార్థి సంఘము ఆమితోత్సాహము తోడను, ఆమితధక్తి
శ్రద్ధలతోడను, జాతీయగీతములనుపాడి సగరవాక్తవుల
డెందంబానందాల్లి వోలలాడింపచేసిరి. ఆరాత్రి మావిద్యార్థి
నేతకసంఘ ప్రభుత్వాభిమాన్యులగు మ. రా. రా. శ్రీ
దంట్ల సుబ్బారావు దాక్టరుగారు మేము నెరవేర్చవలసి
యున్న కార్యములను చమత్కారానివేదించిరి. 11-11-16 వ
తేదీన ఉదయం 10 గంటలకు మాతృదేవకాభిమాన్యు
లగు సీతారాజు వెంకట్రామయ్యగారును, 4 గురు విద్యార్థుల
మును బయలుదేరి కృష్ణగంగతెననుదాటి చెన్నపట్టణము కాలు
వగట్టు వెంటి 4 మైళ్లు నడచి కట్టకు సమీపమందున్న
కుందనవల్లి యను గ్రామము చేరితిమి. ఆ గ్రామమునకు కృష్ణ
వరదవల్ల నష్టముకలుగకుండుటచే నచ్చట రక్షకసంఘమువారి
యభిప్రాయము ప్రకారము, నా గ్రామమునకు చేయవలసిన
సాయముండవలెనని తెలుపుతూ నచ్చటకు 3 మైళ్లదూరమందు
న్న గుండు మెడయను గ్రామమునకు 4 1/2
గంటలకు చేరితిమి. ఈ గ్రామము విషయ మై
కొద్దిగా వివరించిన నా గ్రామస్థితి చదువులకు విశేషము కా
గదు. గుండు మెడ యను గ్రామమునకు ఆ గ్రామ రైతులను
బట్టిగాని, అందు ఫలిందు గ్రామంబులను బట్టిగాని, యా
గ్రామమునకు "పమిడిమెడ" యను నామాంతరము వాడుకకు
రాజొచ్చెను. అట్టి తిరుణమున 1914 సం॥ రమున వచ్చిన కృష్ణ
వరదలవల్ల, మైలకు గ్రామమునకు చాలనష్టము కలిగించెను.
అట్లుండ గోరుచుట్టుమీద రోకంటిపోటన్నట్లు గతి సరి ర
వై కాభి మా ౨ రోజున గ్రామమునకు ఉత్తర వైపున నన్ని
జగత్త్ర యుండుకొని అందుకు వాయువు సహాయభూత మగు
టచే క్షీ మంతు గ్రామమును పరకరామప్రతి గావించెను. ఇట్లు
వరదవల్ల కలిగిన నష్టమునకు కడుపులోమంట యింటికప్పులేమి
మైన నెత్తిమీద కూర్చుని వేడిమిచే కలుగుమంట యిట్లుకడు
ఇక్కట్లందును నచ్చటచ్చట నీదలగువారు ముప్పైయిదునో,
అదన చుట్టులవారి యనుగ్రహమునకు పాత్రవైయో రెల్లు
కవ్వలను ఇండ్లవై నిడుకొని కాలక్షేపము చేయు చున్నవరి
చచ్చిన పామును చామగొట్టుచున్నట్లు హతాత్తుగా సంభవించిన
యీ వరదలవల్ల అమితకష్టము చెందుచున్నవా యుండిరి
అందు మా అమాదిగలు పశు కష్ట మింతయని చెప్పటకు పీలు
లేదు. మేము మా వెంట బియ్యముగాని నరయే ఇతరధాన్యము
గాని తీసికొని పోవమి యా గ్రామమునందు ఖరీదుకు సహా
దోహమి అచ్చట కనలిమారమందున్న నూరెక్కియను గ్రామ
మునకు 6 గంటలకు చేరితిమి. ఆ రాత్రి యాపూర్ కళణము
గారు మమ్ముల నాదరించిరి.

12-11-16 వ తేదీన గ్రామముందున్న కోమటివద్ద 3
బస్తాల బియ్యము తీసికొని 9 గురు మాతలతో మోకాళ్ళ
లోతు, బూద తొడలలోతు నెట్ట; వరదకు కొట్టుకువచ్చిన
ముండ్లకంపలు ఇట్టి దోహతుండా రామచంద్రపురం అనువరద
వల్ల నెక్కుడు ఇక్కట్లు లందుచున్నటువంటియు మైలకు
చాలనష్టము కలిగినటువంటియు గ్రామము సహితము నీళ్లచే
మునిగియున్నటువంటియు; గ్రామమునకువచ్చి అచ్చట కెండు
మాగు గోలలనుండి ఉపవాసములు గావించుచు; గృహము
లను, పశువులను మైలకును గోల్పోయిన మాలమాదిగలను,
నొల్ల గవళిమొదలైన నీదకుటుంబికులకును మ. 13 1/2 శేరు
బియ్యము 3 వస్త్ర కుటుంబమున కెంతయు నొసంగుచు 12
గంటలవరకు ఆ గ్రామమువారికిని, పీల సాలెనువారికిని పం
చియుచ్చితిమి. అచ్చట 2 గంటలకు భోజనము గావించి బయ
లుదేరి చిత్రాపురా అను గ్రామమునకు భోయి అచ్చట నీద
నాదలకు 6 గంటలవరకు బియ్యము పంచివెట్టి సాయంత్రము
7 1/2 గంటలకు తిరిగి నూరెక్కి చేరితిమి. ఆరాత్రి రామచంద్రపుర

మునకు కళణముగారును నూరెక్కి కాపురములనుగు లక్ష్మరా
రామస్వామిగా రొసంగిన అతిథిసత్కారముల కెంతయు
సంతసించి, వారింటనే పరుంటిమి. 13-11-16 ఉదయం బయ
లుదేరి మెల్లెంపూడిలో పంచివెట్టవలయునను నుద్దేశముతో
ఆయా గ్రామమునకుపోగా నదివరకే నరయొక శాఖచే నచ్చ
ట పంచివెట్టబడుటచే అచ్చట పంతులగారింట భుజించి 2
గంటలకు బయలుదేరి గుండుమెడవచ్చి ఆ గ్రామమునందు, మా
అమాదిగలకు, ఇతర నీదసాదలకు, ఇతర సహాయ మొనరించి
ఆ గ్రామమునకు 3 మైళ్ళ దూరమందున్న కొండవేమ
కు 7 గంటలకు చేరి రాత్రి 9 గంటలకు దేవపాట్ల చేరితిమి.
మేము పంచివెట్టిన గ్రామములకు మేము వెట్టట యిదియే
ప్రథమపర్యాయ మగుటచే మైలకు లన్ని యుండు చే
గప్పుబడి వాటి వల్ల రైతుల కే మాత్రము ప్రయోజ
నము లేకుండుట చేత మే వా కొండెడి యిండు మ
లకు మా మనస్సుల కెంతయు కుతాపము కలిగినది. కొంత
మంది గ్రామమును విడిచి పశువులను వెంటనిడుకొని మంగళ
గిరిగట్టుకు చేరియుండిరి. మే మొసంగినది స్వల్పమైనను దానిని
వారు ఘనముగా నెంచియెంతయు సంతసించున రక్షకసంఘము
వారిని కొనియాడిరి. మే మేగిన గ్రామములవారు మాకు నష్టా
మర్యాదల గావించి చాల సత్కారములను జనరించిరి.
14-11-16 ఈ దినమున దేవపాడనుండి బయలుదేరి తెనాలి
తాలూకాలో నిడునలొందుచున్న గ్రామముల రక్షక నిమిత్త
ము బయలుదేరి భట్టిపొలుపేమను దిగి వెల్లటూరు గ్రామము
చేరితిమి. మా తృప్తియశాఖ విద్యార్థులు.

ఆంధ్రజాతీయకళాశాల విద్యార్థి.

II

వరద బాధితుల నాదరించుట.

ఈనాటివరకు వరదలవలన గలిగిన నష్ట మపారము. కృష్ణా
తుంగభద్రాది నదులవలన గలిగిన నష్టముల నాంధ్రప్రదేశ్ కా
ముఖమున తెలిసికొను చున్నారము. అయ్యది ప్రతిమానవుల
హృదయమును నీరుచేయుచుండెను. వరదబాధితులకు సాయ
మొనర్చి రక్షించుచున్న ఆంధ్రప్రదేశ్ బాధితులకును తదితర
మహానీయులకును విద్యార్థులకును ఆంధ్రలోక మంతయుకృత
జ్ఞత మావలసి యున్నది. ఏలూరుతాలూకా యందును కొల్లేటి
లంకలగు, కేదారము, ఆగడాల్లంక, వెట్టిసపాడు, వడ్డిగూ
డెము, గుడాకులంక, కోరుకొల్లు, మొదలగున వన్నియు
మునిగిపోయినవి. కొల్లేరింతయు మహాసముద్రమునలే నున్నది.
ఆ గ్రామాదులవారందరు చేసిన వ్యవసాయ మంతయు గంగాధ
వానికల్పించి నిరాధారులయి జన్మస్థానమును వీడి దేశద్రిష్టు
లయిరి. కాని జన్మస్థానము వీడజాలక కొందరు ఏవో కొన్ని
మెరకయిండ్ల నాధారము చేసికొని ఉపవాసవ్రతము నవలం
బించి భగవద్భక్తిగడ కే. యు మం డి రి. ఈ స్థితి
కెంతయు వగచి మా గ్రామవాసులగు యావసులము కొందరము
మా గ్రామమున రు 300-0-0 లు పోగుజేసి 16 బస్తాల బియ్య
మును, దానికి తగిన రసద్రవ్యమునుకొని గుండుమెడమీదుగా
అచ్చట కొండ సుబ్బరాజుగారు వస్తరా మహానీయుల
నాధారము తీసికొని వెల్లి దోనెలవై నూరు జేసికొని, ఆగ
డాల్లంక వాళ్లకును, కేదారమువాళ్లకు పంచియిచ్చి తిరిగి గుండు
మెడ వచ్చితిమి. ఇంక యితరలంకలకు కలుగుచేసి మిగిలిన
బియ్యము వస్తరాలు వాళ్లకు యిచ్చునట్లు యేర్పాటు చేసివచ్చి
తిమి. నిలువు యెత్తు ఎదిగి పంటసిద్ధమై కన్నలపండువొనర్చు
చున్న వరివై రంతయు గంగపాడైనది. ఎన్నిజేల ఎకరములూ,
ఎన్నిలక్షలు నష్టమో చెప్పజాలము.

మునిగిపోయిన వరిచేలవైన మే మూరుమైట్ల దోనెలవై
ప్రయాణముచేసితిమి. ఎన్నిజేల జనమా ఆనాధులై నిరాధా
రులయి అన్నాహారములేక అల్లాగుచున్నారు. అట్టి వారల
కు సహాయము చేయుటకన్న ఉత్తమదానము ప్రపంచమున
జేరొకటి యుండబోదు. ఇట్టి సమయముననే మన శక్తిసంత
యు మాపవలసి యున్నది. మానవధర్మ మిట్టడే వెల్లడికావలసి
యున్నది. మేమా లంకకు వెల్లెనప్పటికి వాళ్ళ యానంద మిం
తయని చెప్పనలవికాదు. మేము వెల్లెనప్పటికి కానీటి పక్షల
కు పంపగయినది. వాళ్ళను చూచునప్పటికి మేము విచార
సాగరమున మునిగితిమి. ఇంక యితర గ్రామాదులనుండి మీ
కు సాయము రానున్నదని వాళ్ళకు వైర్యము చెప్పి రాలేక
రాలేక మేము వచ్చితిమి. గుండుమెడ వస్తరా గ్రామాదు
ల వారికి సాయముచేయ నున్నారు. దేశీయులారా ! యిట్టి
సమయమున వారల రక్షించుట మీ విధియని మరల
ప్రాధీంచుచున్నాను.

మొట్టపల్లి శ్రీరాములు,

దెందులూరు

కొల్లేటి ములక

లంకలవారు గడ్డి కాయలను తిని జీవించుట.

ఇండ్లు కూలి నిలువ నీడలేక పోవుట.

(మా ప్రత్యేక విలేఖరుని వద్దనుండి.)

కైకలూరు, నవంబరు 16:—నిన్న భోజనము లైనచే కను, పురజనుల సాహాయ్య ప్రోత్సాహముల వలనను, వారి వాత్సల్యము వలనను 80 రూప్యముల బియ్యమును, 20 రూప్యముల రసవత్తులను కొనుక్కొని, రెండుపడవలమీద వేసికొని, సేవక బృందములలోని కొందరు, బండా బాయన్న పంతులు, మోచగల్ల జుడినారాయణ పంతులుగార్లు ప్రాజాపత్యము క్రిందను, ఇక్కడకు ఉత్తరభాగమునందుగల చింతపాడు, మనుగునూరు, కొవ్వొండ ప్రాంతమునకును, ఘరికొండరు ఉప్పులూరి ముత్తంరాజుపంతులు, హరిశీతారామయ్య పంతులుగార్లు ప్రాజాపత్యము క్రిందను, తూర్పుభాగమునందు గల, కోమటిలంక, పెదవేగనమిల్లి, నత్తగుల్లపాడు ప్రాంతమునకును, బయలుదేరితిమి. చింతపాడు ప్రాంతమునకు బయలుదేరిన మాపడవ ఆరంభమునందు దెయ్యంపాడు సమీపమునండి వెళ్లినది. ఆ గ్రామమునందు 15 ఇండ్లు గలవు. వానిలో 2 ఇండ్లు మాత్రము పడిపోకుండ నున్నవి. తక్కిన 13 ఇండ్ల వారిలోను కొందరు ఆసవరమునకును, కొందరు కైకలూరు మాలపల్లెకును, కొందరు బొమ్మెనంపాడునకును లేచిపోయిరి. లేచిపోయినవారు తమనో తోలుకొనిపోగ. గ్రామమునం దింకను 20 పశువులు పాటిదిబ్బమీద నున్నవి. రెండు గొల్లకుటుంబములు మాత్రము లేచిపోలేదు. వారు ఆసవరము నుండి గింజలు తెచ్చుకొని తినుచున్నారు. మేము చింతపాడు సమీపించుచుండగ, పొలములలోనికి కొట్టుకొనివచ్చి అడ్డపడుచున్న జీలుగకర్రలను కొందరు పట్టుకొనుచుండిరి. ఆ జీలుగకర్రలను వారు వంట చేరుకు గ ను పయోగించుకొందురు. మా పడవ వెళ్లిన దారియందు తుమ్మచెట్లమీద పాములు బుస్సులు కొట్టుచుండెను. మేము బయలుదేరినది మొదలు ఇంటికి వచ్చువరకును, పండిన వరిచేలలోనుండియే ప్రయాణముచేసితిమి; కాని ఎక్కడనో ఒకటి రెండు ప్రదేశములందు తప్ప చేలలో ప్రయాణముచేసినట్లు అగపడుటయేలేదు. చేలమీద రెండు అడుగులకు వైగ నీరు ప్రవహించుచున్నప్పుడక్కడ చేనలు కలవని ఎట్లు చెప్పవచ్చును. మాపడవతో, తాటిదోనెమీద వచ్చిన వడ్డెవానిని నీటిలోనుండి, ఒక వరికర్రను తీయుచునగ నతడు తీయుటకు ప్రయత్నించినప్పుడు చేతికొండలేదు. ఆయొక్క సంగతిని బట్టియే చేలమీద వెంటనీరు ప్రవహించుచున్నది తెల్లము కాగలదు.

పడవలో కూర్చుని దప్పులనుండి చూచినప్పుడు చింతపాడుగ్రామము నీటియందు తేలియాడుచున్నట్లు కన్పించినది. క్రమక్రమముగ గ్రామము సమీపించునప్పటికి చెరువుగట్టుమీద గుంపులుగుంపులుగ కూడిన పశుబృందమును, జలమయములైయున్న గృహోపరిభాగములను లోచనగోచరము లైనవి. పశువుల ముందర గడ్డిపరకలు ముందునైనను కనుపడలేదు. మేము చింతపాడు చెరువుగట్టు సమీపించునప్పటికి, 2.55 నిమిషములైనది. చెరువుగట్టు ప్రక్కనే ప్రయాణము చేయునప్పుడు, మా కెదురుగా మైలుదూరమున నుండిన కొవ్వొండలంక యంతయు గుడిసెల ప్రోవునలె కనుపడినది. మాపడవకు తూర్పుభాగమునందు మూడుచెట్లును, దానిచుట్టును నీటియందు తేలియాడుచున్న పచ్చని వరిచేలను దృశ్యమైచి. నేను విచారింపగ ఆ చెట్లచాటున పెదవేగనమిల్లి కలదని చెప్పిరి.

4 గంటలగునప్పటికి మేము మనుగునూరులంక చేరితిమి. మమ్ములను చూచుటతోడనే గ్రామవాసు లందరు బిలబిలలాడుచు పడవదగ్గరకు వచ్చిరి. లంకయందలి ప్రజలు పదిదినముల నుండి అన్నములేక మలమలలాడుచున్నను, కైకలూరు తహశీలుదారునకు ప్రజలు తమ విపదతను విన్నవించుకొనినను, ప్రభుత్వమువారి మియు సాహాయ్యము చేసియుండలేదని గ్రామ మతేవమును ఘోష పెట్టినది. పాప మాయరదృష్టవంతులు తమలంకను వదలిపెట్టి వెళ్లి ఏయూరునకైనను పోయి, యింత అడుగుకొని తినుదవున్నను, గ్రామముచుట్టును నీరు లోతుగ నుండుటవలనను, పడవలు లేకపోవుట వలనను, నీటిమీద బయలుదేరి ప్రాణములను పోగొట్టుకొనుట కంటె తిండి లేకపోయిన మెట్ట నంటిపెట్టుకొని యుండుట మంచిదని భావించి, గ్రామములో పడియుండిరి. పదియడుగుల నీటిలో తాటిదోనెమీద ప్రయాణముచేసి తమ ప్రాణములను పోగొ

ట్టుకొనుట కవగొప్పకొందురు? ఇంత యిబ్బందితో గ్రామ ప్రజలు కొట్టుకొనుచున్నను, రెండుమైలులలో నున్న కొవ్వొండలంకకు వచ్చిన తహశీలుదారు మనుగునూరునకువచ్చి వారి స్థితి గతులను కనుగొని యుండలేదు. గ్రామమునకు మంచినీటివసతి బొత్తిగలేదు. వేసవికాలమునందు నీటికి ఆరుమైలుల దూరము నందున్న కైకలూరు నెవరూ తిన్నుకొనవలయును. లేదా ఏలూరు వైపునకైనను పోవలయును. కొల్లేటి ప్రవాహము వచ్చి ఇండ్లయందే స్థిరముగ కాపురముచేయుచున్నప్పుడు, ఇప్పుడు నీటివసతికేమి కొడువ! ప్రస్తుతము తినుటకేమిలేక పోయినను, ఏమురికినీరో పుష్కలముగ నున్నది.

గ్రామమునందు 49 ఇండ్లుకలవు. వానిలో 11 ఇండ్లు కూలిపోయినవి. గ్రామమునందు మాలమాదిగలు 200 మంది గలరు. వారిలో కొంపలు పడిపోయి 30 మంది లేచి పోయిరి. గ్రామములో కొక మేంపటి ల్లవలీలగ కూలగ మంటిగోడలు పెట్టుకొని జమ్మునేసికొనిన గుడిసెలు కూలుటయందు దాతృత్వ మేముండును! బియ్యము పంచిపెట్టుటకు ముందు గ్రామ వాసుల ముఖపండలములు వాడి దుఃఖాక్రాంతములై యుండెను. వారు తమ దుఃఖ పరంపరలను మాతో చెప్పి కొనుచుండిన కొలదిని, వారి మనోభారము తగ్గి మేము బియ్యపు సంచిని విప్పి నలుగురకు పంచిపెట్టవచ్చుటకీ, వృద్ధులు శ్రీలు, చంటి పిల్లలు, వీరువా రనలేల ప్రతి వాయను, నవ్వుచు, తమ సంతోషమును, యామోదమును ప్రకటించు చున్నట్లు కనుపించిరి. ముగనాటి వీరాస్వామిగారు పెద్ద కమతము దారు అయిదు సంవత్సరములక్రిత మతడు 50 యెకరములు దున్నివ్యవసాయము చేయుచు, నీటి ములకలవలన పంటలుపోయి బుణిపడి పన్నులను చెల్లించుకొనలేక ప్రాణములవిసి భూములను విడుదల పెట్టెనని నేను మూలాడగ నతడే చెప్పినాడు. అతని వొక్కనివే ఒక వెంతుటిల్లును, ఒక వెంతుడుగాదెయు ఒక గడ్డియిల్లును కూలిపోయినవి. గ్రామములో నధికవృద్ధములన జబ్బుచేసి, యీయేకు 70 పశువు లింతవరకును చనిపోయినవి. ప్రస్తుతము పదిపశువులు మాత్రమే గ్రామమునందు కలవు. వానికి మేత బొత్తిగ లేదు. నీటియందు మునిగిపోయిన తుంగన, దేవి, కోసికొనివచ్చి కడిగి యెండబెట్టి వానిని మేపుకొనుచున్నారు. ఆగడ్డిని నారు. గ్రామస్థులు చూపించి పశువుల మేతకు పనికిరాదనియు ఇండ్లు నేసికొనుటకు మాత్రమది పనికి వచ్చుననియు తమగతి యట్లు పట్టినదనియు చెప్పుకొనిరి. వరద వచ్చి నప్పటినుండియు మీరంద రేమి తిని జీవించుచున్నారని నేను ఒకనిని ప్రశ్నింపగ వాడు వెంటనే ఇంటికిపోయి, గుప్పెడు నల్లనిగింజలు (అచాలవలె నుండును). తిసికొనివచ్చి నా చేతిలో బోపెను. వానిని చూచునప్పటికి నా కాశ్య్యమును విచారమున కలిగినది. పుష్కలమాఖ మాసములందు కొల్లేటియందు పుష్కలముగ కలువకాయలు చొరకును. ఆకాయలను ప్రతివారును ఆహారములందు పట్టుకొని గొయ్యితిసి. దానిలో బోసి చెత్తగప్పి అయిదవదినమున తిసి కాళ్లతో త్రొక్కి ఆముద్దను లానలోనేసి నీరుపోసి ర్భూడించిన యెడల, పిప్పివైతేలేలి గింజలు బాసఅడుగుభాగమునకు చేరుకొనును. వానిని తిసి కుండలో బోసి యుడుక పెట్టుకొని చావలమీద నారబోయుదురు. తరువాత వానినివంచి కుండలోపోసి దాచుకొందురు. ఆ బియ్యమును వార్చుకొని తినుచు వారు కాలక్షేపము చేయుచున్నారు, ఇంకోవరకును వారి కేవిధముగ సాహాయ్యము లేకున్నను కూలిలేకున్నను, ప్రాణములు నిలవట కాగింజలే ఆధారమైనవి. ఆగింజలను పండులైనను తినవని, వాళ్లే మొత్తుకొనిరి. దాని అన్నము గడ్డివలె నుండునట. ప్రతివారును కీతకాలమునందు బస్తాగింజలు మొదలు 5 కుంచములవరకును కుటుంబములలోని జనులను బట్టి నిలువజేసికొని విపత్కాలమునందు తమ జీవములను నిలువ పెట్టుకొందురు. గతమూడుసంవత్సరములనుండియు కొల్లేటి ములకలవన నాకలువకాయలైనను కరువై పోయి ప్రజలు నానావిధముల పడుచున్నారు. మాపడవ బయలుదేరుచుండగ కొంపలు కూలి పోయినవారు వచ్చి “శితగాలికి వచ్చిపోవుచున్నాము బాబూ త్వరలో కొంపలు నిలువబెట్టు” డని పాతికమంది యేకస్వగముతో గొల్లుమని ఘోషించుచు నేడ్వసాగిరి. గృహనాశనమై;

పొడిపల్లములు జలమయములై తుదబృధితులై తుణుకుణును కష్ట పరంపరాభావముచే క్రుంగిపోవుచున్న దుఃస్వప్నవంతుల ఆర్తనాదములను వినినప్పు డేని హృదయము ద్రవీభూతము గాకుండును?

5-10 నిమిషములకు తిరిగి మేము చింతపాడు లంకాభిముఖులమై బయలుదేరి 6-20 నిమిషములకు లంక చేరితిమి. మా పడవ సరాసరి ఒకకోమటి ఇంటినెట్లకు చేరగ కాలుతడి కా కుండగ నే ఆరుగుమీద దిగితిమి. ఆ విషయమునుబట్టియే గ్రామములో నెంతలోతు నీరున్నది స్పష్టపడుచున్నది. గ్రామమునందు 150 ఇండ్లున్నవి. 500 జనులును కలరు. ఇండ్లలో 50 కొంపలు కూలిపోయినవి. పశువుల సాకర్లుకూడ అనేకము పడిపోయినవి. పశువులు ములకవచ్చినప్పు టినుండియు, 50 చనిపోయినవి. తక్కినవానిని పడవలలో నెక్కించుకొని సమీపమునందున్న చెరువుగట్టుమీదకు చేర్చుకొని, బ్రదికించుకొనిరి. మూడుదినముల క్రితము గాలి చాల తీవ్రముగ నుండుటచే పశువుల మేతకుతూకు మున్నగునవి తెచ్చుకొనుటకైనను వీలులేక, పశువులు కట్టినగాటను, కట్టి నట్లుగ నే నిలువబడి యుండెను. మూడుదినములైనవెనుకను గాలిజోరు కొంతవరకు తగ్గినతరువాత పడేసియది తాటిదోనెలమీద బయలుదేరి ఆతూటికాడలను, జీలుగకర్రలను తెచ్చుకొనుచుండిరి. తాటిదోనెల నగ పడవలు కావు, తెప్పలుకావు. తాటిచెట్టును 9 అడుగుల పొడుగు వరకును మొదలునుండి తెగగొట్టి, తలమొదలు, చివరవరకును, లోపలదోలిచి దానిమీద నిలిచి కాలిబిమిచేతలక్రిందులుగా కూడవదిమిపట్టి తెరచాపమున్నగు సాధనోపాయముల నుపయోగించుటకు వీలులేక గడకర్రతో త్రోసికొనుచు పోవలసి యుండును. దానికి చుక్కానికూడ నుండదు. త్రోసికొనిపోవుచున్నప్పుడు కాలుపట్టు తప్పినను, దోనెతలక్రిందులై మనిగి ప్రవాహమునపడి కొట్టుకొని పోవలసిన నేగాని వేరురణోపాయములేదు. తాటిదోనెలను నడుపువారికి ఈరచేతకాదు. కాలుజారిసప్పుడు ప్రాణములమీద నాశవదలకొనవలసినదే గాని గత్యంతరముండదు. కావున పశువుల మేతను తెచ్చుకొనుటకు ఒక్కొక్కరే బయలుదేరుట ప్రమాదకరము. పదిమంది పోవై ఒకరి కొకరు సాహాయ్య ముండుచుగాన నెట్లో తంటాలుపడి తిరిగి బ్రదికి బయటపడుచుందురు. తాటిదోనెమీద ప్రయాణమెంత ప్రమాదకరమో క్రింది యుదంతము దార్శాణ్యము చింతపాడు కాపురస్తుడు బతేవెంకాయయను యేబది సంవత్సరముల వాడు నాలుగు కోయల క్రిందట తూటికాడలను తెచ్చుకొనుటకై బయలుదేరగ, మాగ్గవధ్యమునందు గాలిజోరు దోనె తలక్రిందులై ప్రవాహమున కొట్టుకొని పోయి పోయి చివరకు జీలుగ చెట్టుపట్టుకొని ప్రాణములను రక్షించుకొనెను. అతడు అట్టి దోనెలను నడుపుట యందు దారి లేనవాడు. అట్టివాని కింత ప్రమాదము సంభవించినప్పుడు, విశేషానుభవము లేనివాడగలి వేరుగ వ్రాయ ననవరముండదు. “బాబూ, మమ్మింతవరకును, రక్షించుచు వచ్చిన కొల్లేటి పెద్దంటియ్య ఇప్పుడు భక్షించుచున్న” డనిఒకడు నాతోచెప్పగ “నీ యుద్దేశ మే” మని యంటిని “విపత్సమయములందు మా కిప్పుడు కలువగింజలు (అట్లాలు) అరలే దొరకుట లేదు. నిరుకు దొరకైన, గింజలు మొన్న మొన్నటివరకును, నరి పోయినవి. ములకవచ్చినప్పటి నుండియు మేము పస్తుపరండి మాడి పోవుచున్నాము. వచ్చినను బ్రదికినను కొల్లేటి పెద్దంటి స్వగనే నమ్మకొని యున్నా” మని సమాధానము చెప్పెను. గ్రామమునందు చుట్టు గుడిసెలను తిరిగి వేసికొనుటకు నాలుగురూపాయల వంతున ఇచ్చినను చాలదని చెప్పవచ్చును. నిన్న జూచిన మనుగునూరు, చింతపాడు గ్రామములందు సేవక బృందము 400 మందికి సాహాయ్యము చేసినది. నానా ప్రయాసము పడి రాత్రి 9.30 గంటలకు ఇల్లు చేరితిమి.

కైకలూరునకు తూర్పుభాగము నందున్న లంకలకు వెళ్లినవారి యుదంతము క్రింద నుదాహృతము:—
మేము కయికలూరు వదలి కోమటిలంకకు వచ్చితిమి. త్రోవలో నిన్నటివలె అచ్చటచ్చట వరిచేలు కనబడుటలేదు. మహాసముద్రమువలె కనుమేరలేక్కను కొల్లేరు ప్రవహించుచున్నది. చేలన్నియు నాశన మయినవి. కోమటిలంకకు వెళ్ళుచున్నప్పుడు కొన్నిచోట్ల గడకు నీరు అందలేదు. మహాసముద్రములోని లంకవలె కోమటిలంక అగపడుచుండెను. మాపడవ లంకను సమీపించుచున్నప్పుడు ఎవరో ఇప్టదేవతలు దిగిన చ్చుచున్నారో అనునట్లు లంక ప్రజ లందరూను ఒడ్డున మూగిరి. వారిదనములు దుఃఖాక్రాంతములయి యున్నవని వ్రాయవలయునా? పాపము ఈ ప్రజలు మేము ఏదో బంగారము తలకెత్తుదు మను ఆశతో తమ కష్టములను చెప్పు ప్రారంభించిరి

పడిపోయిన కొంపలను జూపిరి. నాలుగయిదు సంసారములు కలిసిపడియున్న చిన్న గుడిసెలను జూపిరి. ఆకలిచేత సగము ఎండి ఇవ్వడో లేదో అని ఊగులాడుచున్న పశువర్గమును జూపిరి. ఆకలిచేత మలమల మాడుచు, బ్రతుకుటకు బొత్తిగ ముగ్గుములేని వృద్ధులను, బాలబాలికలను జూపిరి. గ్రుడ్డివాండ్లు, కుంటివాండ్లు, మూగవాండ్లు, రోగులు నాచుట్టును మూసి కుద్రాప్రభృతి కండ్లులేనివారనునిమాత్రం ఆకలి, రోగము మాత్రం పోయి పోయి దిక్కులేని వాండ్లం మా పాలిటి దేవుడు గాకచ్చారు నాచునా" అని ఘోష పెట్టె నొంద తిడిరి. ఈ ఘోషలను విని పక్షిమనస్తానను మనస్సు కరగక యుండునా?

గ్రామము

ఇందు 54 కొంపలు గలవు. వడ్డెవాండ్రు 5, మాలలని 12 పడిపోయినవి. మాడు కుటుంబములు లేచిపోయినవి. పెట్టె లంకలకలె గాక కొల్లేరు మోయ్యగను లోయగ నుండు పుచ్చేత అలలపమున అలలకచ్చి కొట్టుకొనుచు లంకను ముంచు నట్లు ముంపకీయుచున్నవి. రాత్రిపూట ఒక్కొక్కప్పుడు గాలి కిరివిగ నేసి కొంపలను ఎగ నెత్తుకొని పోవునో యనుట్లు గ్రామమున కలిగించుటచేత ఆ దొర్లొక్కలకు నిమర సయి లేము పట్టుకు. కొన్ని యిండ్లలో బురసాములు, కట్ట పురుగులు తేనెనీ, అందువలన వానిని తులంబీతులు వదలిపెట్టిరి. ఒకయిండ్లు 40 గజముల దూరమునుండి ఇంకొక మూలకె కొట్టుకొని వచ్చినది. అది యిప్పుడు చుట్టుప్రక్కల పాములకు పుణిహితం నివాసస్థానము. పడిపోయిన గుడిసెలగోడలు కంఠము కనబడుట లేదు. రాత్రిపూట పీపములకు నానె లేదు. తలగ దెండుల పంటలు పీపములపని చేయుచున్నవి. బహిష్కరణకు పెట్టుటకయి క్షమలేదు. పురుషులు దోసెలలో దూముగపోయి వచ్చెదరు. స్త్రీలు కరిగిపోయిన కొద్ది పాటి చెరువుగట్టు నాకాయించు చున్నారు. వేడవాసన యిం లింత కాదు. ఆ పిడక లే వంటచేత కరుటలన ఇంటికప్పులను గోడలను ఇదియే అలంకరించుచున్నవి. ప్రస్తుతీగ్ల దుర్గంధము వర్షవాతీతము. కలరా ఇంతవరకును రావండుట దేవుని దయ వలన గాని చునుట్టుల నివాసశాశ్వతవలన గాదు.

ప్రజల స్థితి

ఇందు 200 మంది జనమున్నారు. వడ్డెవాండ్లు మాలలు సంపన్నులై పొక్క డయినను లేకు. అందు నిరుపేదలు. అందరికిని జీవము వ్యవసాయము, కూలినాటి. నుచ్చుమిల్లి గ్రామ మునకు గాల్మెలుగారి కలె తెలివిగల వాడొక్కఁ డును లేడు. కరణము ముగయుల కాపురము ఈలంక కాదు. వరద ప్రారంభించిన పది దినముల నుండియు కలవకాయ గింజల అంబిలితో ముఖ్యముగ వడ్డెవాండ్లు కాలక్షేపము చేయుచున్నారు. ఆ గింజలు సయితము ఇప్పుడయిపోయినవి. మాలలు నవీ ప్రవాహములో నిపస్తలేక ప్రయాణము చేయుట కయి ఇనుపది నుండిగ నయిండ్లదే తాటి దోసెలు (తాటి పొండ్లు, ఎక్కి గొడ్డకు తీలగను, అచ్చట దొరకు నక్షలను తీసికొని వచ్చెదరు. వీనిని కడిగి వండుకొని లిని ప్రాణములు నాకుండ నిలువజేయుకొనుచున్నారు. వీరికి అప్పు ఎవ్వరును గుఱుగ్గు. ములకవచ్చిన తరువాత కరణము దోసెలవొదల కావాలనిపాలు నెక్కించుకొని తీసికొని కడుపునిండ అన్నము పెట్టెట. ఈ భోజనమే కీ రీతివద్ద కడుపునిండ కుడిచిగిది. తహసీలుదార్ కీరవద్ద వచ్చి తలకు అనేరు కియ్యము పంచి పెట్టించిట. ఆ కియ్యమును మాడు దినములు గంజి కాచుకొని పాము పెట్టెనకును ప్రాణములను బిగబట్టి యుంచిది. తహసీలుదారుని దాల్చాపంట ఇది రెండవపంట. దీనింబలలో ఉడ్డిసంకల్పరాదికి కొనెదరు పండునాకును 200 రూపా నున ఆప్పుగ నిప్పించుచుదిగి. బానిసను తెన్నువనని వా గింజట. బానిసను లే సందు న సొమ్మురా లేదు. పంట పండకపోయినను సిద్ధువనాను చేయువారు అన్నమునక జిల్లాకుచున్నప్పుడు అప్పుయినను ఇయ్యగూడదని చున్ను కొని యెవరికాని విచారించెదరుగాక. బిచ్చము బిచ్చుకొనుటకయినను మెట్టలంకలవారికలె కొల్లేరు వద్దలంకలవారికలె తీలువదని చెప్పుచున్నారు. ఎందువలన ననగ తోటములకు దొనెట్టుకొని కొంతమంది వైద్యముచేసి బిచ్చము జను పోయిన "ఆక్కడ పెట్టెవాడ్లు మాత్రమున్నారా బాబూ" అని ఒక మాలవృద్ధునాతో చెప్పెను.

చేయబడవలసిన సహాయము.

కూలిపోయిన యిండ్లను కట్టుకొనుటకయి ప్రభుత్వము వారు విశేషమగు సహాయము చేయవలసియున్నారు. దాల్చా పంటపండించుకొనుటకయి కాలము తప్పిపోవుచున్నదని అప్పుడే ప్రజలు భయపడు చున్నారు. దాల్చాకు (రెండవ పంట) వారు పోయవలసిన దినము లివి. ఇక 1½ నెలకు గాని కొల్లేరు తగ్గి నాటులు పోయింట్టు పీలులేదు. అప్పుడు మార్చి నెల యంతయు, ఏ నెలలో కొంత భాగమును బెజవాడ హెడ్ స్టా యి సు నుండి నీరు వదలుట కయి దొరతనము వారనుష్ఠ నొసంగెదరేని ఈదీములు బ్రతుకగలరు. లేనిచో రెండవ పంట పోయి తిరిగి ఒక సంవత్సరము వరకును ఒక గింజ అయినను గంజికి దొరకదు. ఈ ప్రకారము గ నీరువదలబడినను వదలబడు ననుటకు ఆశలులేవు) ఈనిరు పేదలకు వ్యవసాయముచేయుటకును దాల్చాపంటకును పెట్టుబడి పెట్టవలసియున్నది. మూడు సంవత్సరములనుండి యు పంటలు పండని వారికి సామాకారులప్పు లిచ్చెద రనుట కు అవకాశములేదు. అందుచే జిల్లాధికారులు వారికి కొంత వ్యవసాయమునకును, కొంత పొట్టపూటికిని సామ్యురహాయము చేయవలసియున్నారు. కొల్లేరుమురుగునీరు పోయి నాటులు రెండవపంటకు వేసికొనునంతవఱకును కురయితుల ప్రాణ మును కాపాడుటకు తగినసహాయమును జిల్లాధికారులు చేయక తప్పదు. వడియేరులో నిరాధారులయిన మనుజులను వారిగతి యేదియో విచారించక ఈ ప్రకారముగ వదలివేయుట దొర తనమువారికి పాడియో, లేక సోదరప్రజలకు ధర్మమో నిర్ల యింపబడవలసియున్నది. జిల్లాధికారులంతవఱకును వారిగతియే మో కనుగొనలేదు. జిల్లా కలెక్టరుగారు తహసీలుదారుగారు పంటన రిపోర్టులు నిజమని కనులుమాసికొని యున్నట్లున్నది. తహసీలుదారుగారు కయి దారునుండి ఒక్క పర్యాయము బ యలుదేరి ఒక్క సర్క్యూటుకొట్టి 400 రూపాయలలో 50 మాత్రమే ఖర్చుపెట్టి తొందరలేదని అభిప్రాయపడుట కేవల ము అసంగతముగ కనుపడుచున్నది. మేము రెండు దినముల నుండియు లంక లన్నియు తిరిగిచూచుచు మలమల మాడుచు న్నవారికి అన్న దానము రెండుమాడు దినములవరకును జేసిన చ్చి తి మి. ఈ మాడు దిన ములు ను గ డి చి న త రు వాత ఈ పి నా తి పీను ల గ తి యే మి కా వ ల యు ను? కొల్లేరు ప్రయాణముకాలముగ నెల దినముల వరకుండును. పిల్ల జిల్లా సంసారములను, గొడ్డకు తీసికొని ఈ దురవస్థలో ఈ జను లెచ్చటికి పోగలరు? వారు ఆకలిచేత చావవలసినదేనా? జిల్లా కలెక్టరుదొరవారు ఈ లంకలలో ఒకటిరెండు దినములు సంచరించి నిజస్థితిని గమంగొని తగిన యుపకృతుల నొనరించ వలసియున్నారు. అటుల చేయరేని ఈ ప్రజలను కొల్లేరుకును, ఆకలికిని ఒప్పుజెప్పి తమ విధ్యుక్తధర్మమును నెరవేర్చినవారు కాజాలరు. పశువులస్థితి మరంత శోచనీయముగ నున్నది. మను ష్యులు బిచ్చమెత్తుకొనియైన తినెదరుగాని వీనికి ఆహారము దీసికొనిరాతేక చచ్చిపోవుచున్నారు. శూడు, తీలగ, కిక్కి సలు సాధారణదినములలో నివి ముట్టుకొనవు. ఇప్పుడావ్యయ మానముగ నున్నను చాలదూరము నీళ్లలో తిరిగితిరిగి పెళ్లగిం చుకొని రావలయును. అట్టిస్థితిలో దోసెను అంబలియైనను ప్రాగుటకు లేనప్పుడు ఎన్నుమయ్యు అయినను దోసెను త్రోసికొని కయికు లెట్లు పోగలరు? ఎండుగడ్డి పచ్చిగడ్డి ఈ లంకలకు పంటి పశుగణమును సంగక్షింపవలసిన ఉత్తర వాదము ప్రభువులవొదల తప్పక గలదు. దేశబాంధవులును తోడ్పడవలసియున్నారు. రేపు రెండవపంట యయినను ఈ పశువులు ఆరోగ్యస్థితియందు లేక చావుకట్టెలకలె నున్నప్పు డెట్లు పండగలదు?

పెద వేగనవల్లి

"బాబూ, ఇది మైరావణుని లంకండి. ఒక్కప్పుడు పంట. ఇంకొకప్పుడు పస్తూడి. మాఅబ్బలకాలాన్నుండి ఉన్న గడ్డ గనుక నవలిపెట్టి పెళ్లలేకున్నామండి. ఆదరవుచాపిస్తే పోతామండి మూడేళ్లు పంటలేక పస్తూటె యంతకాలమని కనిపెట్టుకొని ఉంటామండి" అని ఒక కాపు నాతో పెదవేగనవల్లిలో అనెను. ఇది మైరావణుని కొల్లేరుఅనుట ముమ్మాటికి నిజము. కృష్ణా, గోదావరీ మురుగుకాలవల కిదియే మార్గము. ఎప్పుడు ఏమిపుట్టిమునుగునో తెలియదు. ఈ పెదవేగనవల్లిలో ఇతర లంకలకంటె ఆర్థులు తక్కువగ నున్నారు గ్రామము లలో సగముకు కొంత కాలమువఱకు జలుగుపాటున్నది. మాలమాదిగలది కచ్చ మెక్కును. వీరికి ఇన్ని దినముల నుండియు ప్రాతమునను 80 సం॥ ల వృద్ధుడు ఫించను జరిగించాము

కొంత సహాయముజేసిరి. వాతే గ్రామస్వామి గారు 3 పుట్టి ధాన్యము పంచిపెట్టిరట. "11 రోజులవఱకుగలరండి. వారు మాత్రం ఎన్నాళ్లని నాయం చేయగలరండి" అని ఒక స్త్రీ యనుటవలన వారి ఉదారస్వభావమును వెల్లడించుచున్నది. ఇచ్చటి ఇండ్లలో 22 కూలివని. 40 మిగిలినవి. 10 సంసార ములు లేచిపోయినవి. 60 మంది మాలవాండ్లు. 140 వరకు వైతలములవారు. మాలస్థితి అతి శోచనీయము. స్థితిగతు లన్నియు పయిలంకనే కోమటిలంకవలె నున్నవి గాన విస్తరించి వ్రాసునవసరము లేదు. పశువుల స్థితియు అన్ని చోటులను ఒక్కటియే.

ఉపకృతి

అందరిఆశలు త్వగకొల్లారు తగ్గినచో రెండవ పరి పంటమీద ఆధారపడి యున్నవి. ఈపంటను పండించుకొనుట కయి అధికారులు ధనజలనస్తు సహాయము నొకచో నుగలరో దారిమీదనే తిరిగి ఆధారపడియున్నది. ఈ పంటకు సదుపాయములు చేయబడనీవో అన్నమో రావచంద్రా యని వీరు ఊరూరు పట్టవలసి యున్నది. ఈపంటపండును గాన సామాకారులు. అప్పును గలవని కొంద రనవచ్చును. మొదట యివ్వరు. ఇచ్చినను భరింపజాలనిగడ్డి. ఇక 20 రుంప ములధాన్యమును సామాకారు లిచ్చినచో 32 రుంపములు పం టపండగ నే నెత్తికొట్టి తీసికొందురు. అప్పుడు ఈ దొర్లొక్కలకు సంవత్సరము పానుగునను తీసుట కొంత మిగులగలదు? పయగ ఏమితిప్పినను సిస్తుకప్పుదాము. కాబట్టి సామాకారు బాధకు తప్పించుట రిచూత్యా అధికారుల పరమకర్తవ్యము. వడ్డి వాండ్లుచేపలనుపట్టి బ్రతుకుట ఇచ్చట ఆచారము, నాలుగెండ్ల నుండియు చేపలను పాడుపాడుచున్నారట. ఈసంవత్సరము పాడుటకు వీలుండునో లేదో. దొరతనమువారు వేలమువేయ కుండ వారిని కావాడవలయునని ఈ వడ్డెవాండ్ల ప్రార్థనము. రుంచిచేపలు ఇప్పుటికి పోయి యుండవచ్చును. అయ్యకమునకు దొరకవు. ఇక పట్టుకొనునవి త్రిగుటకీ గాన వీరి కీసహాయము చేయకతీయదు. ఈలంకలప్రజలు పిటీషనులు, నుమాజర్లు, టెల్లి గ్రాములు, పత్రికలకు వ్రాసి ఆందోళనముజేయుట ఈమొద లగు ఆశునికాందోళన పద్ధతుల నెఱుంగరు. వారి కచ్చ నుఖి ములను సయితము విచారించువా రున్నారనుట సంశయా స్పదము. అధికారులకు వారునట్టిపశువుల మందలె నుండుట చేత వారియం దాదరణముగాని, అనుకంపముగాని ఉన్నదనిన నూచనలు ఏమియును నాకు కనుపట్టలేదు. కొల్లేరు జలపరివేషి తములయిన లంకలనుండి ఘోరమర్కయిండున్న ఈ ప్రజల మొ టతరణ్యగోదము గాకుండనుండుటకయి వార్తాపత్రికలును, ఆంధ్రుచోజనులను పత్రికయు చే నెదరుగాక! బరంపురము నుండి నుదగానుగరకున్న ప్రజలు, బల్లం మొరను మచిలీపట్టణమునకున్న ప్రజలు ఈ కర్తవ్యవారమును విని చేతనయిన సహాయముజేసి తమసానుభూతిని వెల్లడించెదరు క.

III

కృష్ణ నరదలు, కలరాజాడ్యములు. కృష్ణ నరదలన్ని బుద్ధిపాలెం, కొల్లేపాలెం, కాకూరు, చక్రాయపాలెం గ్రామాదులు ముగిసినందునల్ల బీదజనులు నివసించుటకు చోటులేక కష్టపడుచుండునప్పుడు ఆహారము లేక బాధపడుచుండు తెనుజును ధగ్గస్వరూపులై న్యాయ పరిశీలులైన శ్రీ తెనాలి ప్రోబేషనరీ రిచూయినవో వెంటరు గారగు గోవిందరాజులు నాయుకుగారు బి. ఏ. ఈ గ్రామాదుల బీదజనులకు యావత్తు తృప్తికరముగ బియ్యము యిచ్చుటయే గాక, బసలు యేర్పాటు చేసి వంటపాత్రలు కట్టెపుట్లు చింతపండు మిరపకాయలు ఉప్పు వలెరాలతో పుష్కల ముగ కొంతమంది నిరుపేదలకు నిచ్చిరి. ఇది యిట్లుండగా పెద్దరావుగ్రామములో కలరాజాడ్యము మిక్కిలి ఉగ్ర ముగా పుట్టుకొనెనతో సఖ్యతకలిగి జనులను వేధించుచుండ గా, దయాస్వరూపులైన గోవిందరాజులు నాయుకుగారు విక్రముమొందక యీ గ్రామమునకు తమబా వేంచేసి కలరా అంటువ్యాధి తగిలిన ప్రతియింటికి ప్యయముగా వెల్లికోనా డిని పరిశీలించి ఔషధముల నిచ్చి మృత్యుదేవత నోటనుండి చాలా ప్రాణములను కాపాడిరి. నిష్కరుసాతముగ నాయు కుగారు రేయింబగళ్లు పనిచేయుటంబట్టి అంటుజాడ్యము చుట్టుప్రక్కల నున్న యితర గ్రామములకు వ్యాపించక మాయమైపోయెను. తక్కిన ఉద్యోగములు మాడ నాయుకు గారి చర్యను అవలంబించిన ప్రజల గుఱుము చెప్ప వలసికాదు.

పుంపాసి.

చెన్నపురి పాడి ఇబ్బందులు

ఇటీవల చెన్నపురి విజ్ఞానరాయ పబ్లికేషన్లను చెన్నపురి మెడికల్ కాలేజీ ప్రాంగణము కట్టెను ఎ. కె. హెచ్. రెస్సిల్ గారు చెన్నపురియందు పాలు సప్లయనిగురించి యుప గవర్నరుకి. ఆసయమున శ్రీమన్ గవర్నరుగారు అగ్రాసనాధి పత్యవలంకరించిరి.

రెస్సిలుగారి యుపన్యాసము.

చెన్నపురియందలి పశువుల కొట్టములు చాల అవా రోగ్యకరములుగా నున్నవి. పశువుల కాపరులు పాలను నుప యోగించు విధమున, వాటిని జనులకు సరపరాచేయు విధ మును చాల అపాయమున కలిగించుచున్నవి. చెన్నపురియందు అధిక జనసమూహముగల స్థలములలో 531 పశుకొట్టములు గలవు. ప్రతి కొట్టమునను 7 పశువులు కట్టబడుచుండును. పాలు నిచ్చు పశువులను కట్టస్థలము బొత్తిగా ఆరోగ్యము చెడ్డ ప్రమాదకరముగా నుండును. ఈ పశుజాతి బెంచువారలు చాలవఱకు బీదలు. వారు స్వలాభాపేక్ష గలిగినవారుగా నుందురేగాని పశువులను మంచి శిలిలోనుంచు యోచనచేయ జాలరు. పశువులను కట్టించు స్థలము లెల్లప్పుడును చెమ్మగా నే యుండును. ఇరుప్రక్కలనుండు స్థలములు నవరిశుభ్రము గా యుండును. సమీపమున నూతులు కూడ నుండును. ప శుజాతులకు కడుపునిండ ఆహారములేదు. అవి కొన్ని సమయ ములలో మలమును కూడ తినుచుండుట గలదు. పాలు తీయు వాడు పాలు పీతుకుటకు ముందు పశువులను శుభ్రముచేయడు. వానిచేతులును పిండు పాత్రలును అవశిష్టముగానే యుం డును. బయటి ప్రదేశములనుంచి పాలును చెచ్చువారు పాలు వైని మాయు గుడ్డ మిగుల ఏవ్యముగానుండును. పాలుతో నీరు చేర్చుట సాధారణాచార మైనది. బొంబాయిలో నమ్మక పాలు 100కి 80 పార్ట్ల నీరు కలిసియుండును. కలకత్తాలో 100కి 70 పార్ట్ల నీరు కలిసినవిగా యుండును. చెన్నపురియందు యేసమ యమున గాని మంచిపాలు దొరకుట దుర్లభము. వెల అధిక ముగా నిచ్చినను శుభ్రమైన ఆవుపాలు దొరకుట కష్టము. అపరి శుభ్రమైన నీరు పాలలో చేర్చబడును. బియ్యపు పిండిని కలిపి పాలతోడను చేర్చునాచారము కూడ ప్రబలి యున్నది.

అపరిశుభ్రమైన పాలును నీరు కలిపినపాలును ఉపయో గించిన యెడల పలువిధములగు రోగములకు ప్రజలు లోనగు దురు. పశువులయొక్క కొట్టములు శుభ్రముగా నుంచ వల యును. భూమి పేరులేక ఆరి యుండవలయును. కొట్టమునకు శుభ్రముగు గాలి ప్రవేశించులాగు నేర్పబట్టు చేయవల యును. పాలునుదీయు విధమును వాటిని విక్రయించు విధ మును వృద్ధిలోనికి చేవలయును. పచ్చి పాలున కంటే కాచిన పాలలో వ్యాధులను కలిగించు శక్తి రాదు. కాచిన పాలను నచ్చిచేరుటకు అధిక సాధనము గలదు. కావున కాచినపాల యందు నూత్మజీవులు చేరకుండుటకు వైని తగిన మూతచేసి యుంచవలయును. పాలనమ్మవారిని ఆరోగ్యకరములగు విధా నములకు లోబఱచుట దుస్సాధ్యము. కావున నగరపారిశుధ్యా ధికారులు పశువులకు కొట్టములను కట్టి యుంచ వలయును. ఆకొట్టములను పశుపోషకులకు అద్దెకునిచ్చి పశువులను కట్టు టకు నిర్బంధ పెట్టవలయును. బయటి ప్రదేశముల నుంచుచున్న అపరిశుభ్రపాలను రాకుండునటుల తగిన యేర్పాటుల చేయ వలయును.

గవర్నరుగారి ఉపన్యాసము.

డెన్మార్క్ దేశమునకు ప్రధానగవర్నరు కోవెన్ హేగ్ నగరమున స్వంత వ్యాపారము చేయువారివలన పాలు సరఫరాచేయబడు చున్నది. పాల సప్లయ యేర్పాటులలోను, విక్రయించుటలోను అధికలాభము గలదు. కొన్ని సంవత్సరములకు పూర్వము కోవెన్ హేగ్ నందు కన్నులార గాంచిన యొక విషయమును వారు చెప్పిరి. అచ్చు ట పాల ననుసరించిన అన్ని విధానములను ఆరోగ్యకరములు గా నుండును. కాచినపాలు, వెన్న పీసినపాలు, సాధారణపు పాలు, అను మూడువిధములుగా అచ్చుట విక్రయించెదరు. పా లను పరిశుభ్రముగు పాత్రలలో నింపి మూతబెట్టి గుండీలో నె క్కించి విక్రయమునకు బంపెదరు. విరోపాకు చేరిన వేటో క పట్టణమున పాలను విక్రయించు నతనిని చాలధనవంతు డా యును. పశుకాపరులందఱు పీని దుకాణమునకు పాలనుబెచ్చు నప్పుడు వారలకు పశువులచేవిధముగా కొట్టములు గట్టవలయు వో. తిని యేవిధముగా చెట్టవలయునో తెలియ జెప్పవలయుట వాడుక. వినువారును ఆ చెప్పిన ప్రకారము నడుచు కొను చుందురు. హిందూదేశమున పాడియావులను బొగుగా వెంచ వలయును. హిందూదేశములోని పశువులు సేధికముగా పాలనీ యజాలవు. కాబట్టి వాని అభివృద్ధిని, వానివెంపు విధానమున కును, వాని వ్యాపార పరిశ్రమలను గమనించుటకు ప్రభుత్వ మువారు ఒక పండితుని నియమించి యున్నారు.

స్థానిక వార్తలు

(0)

జరుగబోవు సంగతులు.

నవంబరు 19 ఆదివారము

నందనూరు నాటకము (ద్రవిడ విజ్ఞాన) పా. 5 గం.

దక్షిణ ఆఫ్రికా మెయిలుతపాలు:—దక్షిణఆఫ్రి కాకు బోకలయు తపాలు నవంబరు 20-వ తేదీ సాయంకాల ము 4-45 గంటలకు జనరలు పోస్టాఫీసువద్ద కట్టివేయబడును.

ఒక సవరణ:—మొన్నటి దినము ప్రచురింపబడిన పోస్టునెంటు బార్నిగజెట్టు ప్రకటనలలో నాల్గవదానియందు “కోటయ్య” అనుటకు మారు “కాంతయ్య” అని మాత్రమువరు లు గ్రహింప ప్రార్థితులు. ఆ! సంగతి.

ఉద్యోగ సమాచారములు:—దక్షిణకర్నూ లు అటవీ పరిపాలనోద్యోగి జి. డబ్లియం థాంప్సనుగారికి నవం బరు 21 వ తేదీనుండి మరి రెండుమాసములు ప్రీవిలేజ్ సెలవీయ బడినది.

కడపజిల్లా సమావేశము:—కడపజిల్లాయొక్క 5వ సమావేశ మినెల 18, 19 వ తేదీలను గా. వి. ఆన్ డ్ నల్ థాన్ సాహేబు బహద్దరుగారి యాజమాన్యముక్రింద రాజంపేటలో జరుపబడును.

కడప, చిత్తూరు, ఉత్తరగార్కాటుల దివ్యజ్ఞాన సమావేశము:—ఈ సమావేశ మినెల 18, 20 వ తేదీ లను రాజంపేటలో వ్యాయముక్తి నవాజ్ అయ్యగారి యాజమాన్యముక్రింద జరుపబడును.

నందనూరు నాటకము:—ఈనెల 19-వ తేదీ ఆది వారము సాయంకాలము 5 గంటలకు విజ్ఞానరాయ పబ్లికేషన్ల వంధి రమున సుగుణవిలాస సభవారు నందనూరు నాటకమును ప్రదర్శించెదరు.

ఇంగ్లీషు మెయిలుస్టీమరు:—ఇంగ్లాండునకు బోవు మెయిలుస్టీమరు 20 వ తేదీ సాయంవారము సాయం కాలము 6 గంటలకు గాని బొంబాయినుండి బయలుదేరదు. అందుచేత ఇంగ్లాండునకు బోవలయు వస్తువులు 18 వ తేదీని మరియొకసారి చెన్నపురినుండి టీసికొని పోవలెను.

దక్షిణ ఇండియా బ్రహ్మసమాజము:— బ్రహ్మసమాజపు ఉపాసన మండలిమున (97 అట్లాపిల్ల వీధి) రాబోవు ఆదివారము సాయంకాలము 6 గంటలకు డి. సత్య నారాయణ పి. ఏ., గారు ఉపాసనచేసి “జీవితోద్దేశమును” గూర్చి ఒక ఉపన్యాసమును బోధించెదరు.

వైశ్యవిద్యార్థి వాఙ్మయసంఘము:—సంఘ మువారి మూడవ సాంవత్సరికోత్సవము ఈనెల 26 వ తేదీ ఆదివారము సాయంకాలము 4 గంటలకు పర్యయస్వా కళా కాలాధనమున దివాన్ బహద్దరు ఎల్. పి. గోవిందరావు వయ్యరుగారి యాజమాన్యముక్రింద జరుపబడును. జి. ఎస్. అగంబేలుగారు “జాతీయవిద్య”ను గూర్చి ఉపన్యసించెదరు.

ట్రైనింగ్ కేను అన్నదాన సమాజము:—ట్రైనింగ్ కే ను అన్నదాన సమాజముారి యాజమాన్యము క్రింద ఈనెల 2వ తేదీని రామచంద్రరావుగారు 50 కిని గోవిందరావులు చెట్టి గారు 25 కిని; ఎస్. శాంతిశంకరుగారు తమతండ్రి దళాహి గారవద్దము 60 కిని; భూజం చెట్టిగారు 50 కిని; 6 వ తేదీని కృష్ణప్ప చెట్టిగారు 25కిని, కృష్ణికాసంకర్షమున రావుసాహే బు సి. కన్న చెట్టిగారు 100 కిని, 15 వ తేదీని నెను మ ల చెట్టి క యారు లు 100కిని అన్నదానము చేసిరి.

స్వపరిచాలనా సంఘము:—సంఘమువారి యా జమాన్యముక్రింద రాబోవు మంగళవారము సాయంకాలము 5-15 గంటలకు గోళ్లెన్డ్రజా మందిరమున (జై. ఎం. పి. ఏ.) నొక సార్వజనిక సభ జరుగును. సి. పి. రామస్వామి అయ్య రుగారు సభాధిపత్యమును వహించెదరు. అనివీసెంటుమ్యుగారిని మధ్యపరగజాల దొంతనమువారు తమరాష్ట్రములలోనికి రా వలదని యాటంక పెట్టుటనుగూర్చియు, మహాకవి రవీంద్ర నాథ టాగూరుగారు కెనడాలో నడుగు చెట్టనని భీష్మిండు టనుగూర్చియు, లెలకు మహాకవియుని విజయముగూర్చియు మూడు తీర్మానములుబాదమున నుపపాదించుదును. ఉపన్యా సకుల ముగ్ధుండు తెలుపగలము.

రాజకీయ సంస్కరణములు

I

కాంగ్రెసు సంఘమువారి యొక్కయు మహమ్మదీయ సంఘమువారియొక్కయు సంస్కరణల మూలము. దేశీయ మహాజనసభ స్థాయిసంఘమువారును అఖిలభారత మహమ్మ దీయ సంఘము వారును, రాజకీయ సంస్కరణమును గూర్చి ఈక్రింది యభిప్రాయముల నిచ్చిరి. కాంగ్రెసు సంఘమువారు ప్రతి రాష్ట్రీయశాసన సభయందును 100 మంది సభ్యు లుండవలయుననియు, వీరిలో 80 మంది ప్రజలచే నెన్ను కొనబడినవారుగా నుండవలయుననియు కోరిరి. కాని మహమ్మ దీయసంఘమువారు ఎన్నుకొనబడు సభ్యులు 60 మంది చాలు నని చెప్పుచున్నారు. వీరిలో 20 మందిని మహమ్మదీయులే ఎన్నుకొనవలయును. స్వల్ప సంఖ్యాకులగు ఇతర గాతివాద లకు గూడ తగుప్రాతినిధ్య మొసంగవలయును. శాసనసభ వారు తమ అధ్యక్షుని తామే ఎన్నుకొనుట కధికారము గలిగి యుండవలయును. వ్యయములకును అప్పులు, పన్నులునున్న గురొ బడియొకగూర్చు విషయములకును సంబంధించిన ఆర్థికవిషయ ములకును బిల్లులరూపమున శాసనసభ్యులసమ్మతికొనంగవలయు ను. శాసనసభలో నామోదించబడినతీర్మానములనై కార్యనిర్వాహక సభలో గవర్నరుగారు సమ్మతించినయెడల తప్ప; కార్య నిర్వాహక సంఘమువారి కధికార ముండగూడదు. కార్య నిర్వాహక సభలో గవర్నరుగా కాకతీర్మానము సందర్భమున వ్యతిరేకముగా శాసించిన తరువాత ఒక సంవత్సరము లోపల సభ్యులు మఱల ఆతీర్మానమునే ఆమోదించు నెడల దాని నమలు జరుపవలయును.

ధన విషయమైన బిల్లులకప్పు ఇతర బిల్లులను శాసనస భలో ప్రవేశపెట్టుటకు గవర్నరుగారి సమ్మతి యవసరముగా నుండగూడదు. రాష్ట్రీయశాసనసభలు ఆమోదించిన ప్రతిది ల్లును శాసనముగా మార్చక పూర్వము చక్రవర్తిగా రంగీకరిం పవలయును.

శాసనసభలో ప్రతిసభ్యుని సభ్యత్వపరిమితి 5 సంవత్స రములుగ నుండవలయును.

కష్టముగ శాఖి, పోస్టులు, టెలిగ్రాఫులు, టంకశాలలు, ఉప్పు కొరతలు, నల్లనుండు, రయిలువేలు, నేన, నాసికాదళము, స్వదేశ సంస్థాధిపతుల కప్పుములుగాక ఇతరములగు రాబడి బావకు లన్నియు రాష్ట్రీయశాసన సభవారి సమ్మతిపై ఏర్పాటుపబడవలయును.

రివిన్యూను అనేక బాపతులుగా నుంచగూడదు. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములవారు నిర్ణయించబడిన కొంతమొత్తమును హిందు దేశ ప్రభుత్వమువారి కొనంగనలెను. ప్రత్యేక పరిస్థితులు వచ్చునప్పుడు ఈ సొమ్ము పరిమితిని మార్చవచ్చును.

ఒక ప్రశ్నపడిన సభ్యుకు ఆదర్శకు సంబంధించిన ఇతర ప్రశ్నల నడుగుటకు నిర్బంధము లేకుండవలయును.

రాష్ట్రీయశాసనసభవారికి రాష్ట్రీయ పాలనాధికార మంతయు నుండవలయును. అప్పులు పీసికొనుట, పన్నులను మార్చుట ఆర్థిక ప్రత్యమునై తమనోట్ల రిచ్చుటకునుండ సభ్యులు అధికారము గలిగియుండవలయును.

శాసనసభకు వచ్చినసభ్యులలో 5 వ వంతు ఒకతీర్మానము విషయమున వాయిదా సమ్యుతించినపుడు వాయిదా నిరసంగ వలయును. గౌరవనీయులగు సభ్యులలో 5 వ వంతు సంఖ్య శాసనసభకు జరుపవలెనని కోరినప్పుడు ఆసభకు తప్పక సమా వేశము చేయింపవలయును. ఈవిషయముల నన్నిటిని తెలుసః ఉపసంఘములవారును అంగీకరించిరి. ఒక ప్రత్యేక గాతి వారి విషయమై ఏతీర్మానము సందర్భమున వైనను సభకు వచ్చి: గౌరవనీయులగు సభ్యులలో నూటికి 80 మంది సమ్మతించి ననే తప్ప ఆతీర్మానమును అంగీకరింపరాదని మహమ్మదీ య సంఘమువారు నూచించుచున్నారు.

ప్రతి రాష్ట్ర పాలకవర్గమునకును ఇండియన్ సర్వీసులో చేరి గవర్నరు ఒకరు అధ్యక్షులుగ నుండవలయునని రెండు ఉప సంఘములవారు నొప్పుకొనిరి. ప్రతి గవర్నరుతోడను ప్రాచీ నల కార్యనిర్వాహకసంఘ మొకటి యుండవలయును.

ఇండియన్ సివిల్ సర్వీసులోని వానిని పరిపాలనా కార్య నిర్వాహక సభలో నుంచగూడదు.

రాష్ట్రీయ శాసనసభకు గాను ఎన్నుకొనుటకు సభ్యు లుకలిసి తమనుండి కొంచుటిని రాష్ట్రీయ పరిపాలనా కార్య నిర్వాహక సభ తన్నుకొనవలయును. నీరు భూతీయులు గానే యుండవలయును. వీరి సంఖ్య కార్యనిర్వాహక సం ఘు సభ్యుల సంఖ్య లో 1/3 ముండవలెను. అని రెండు ఉపసంఘములవారును సమ్మతించిరి.

అఖిలభారత శాసనసభలో 150 మంది సభ్యు లుండ వలయుననియు వారిలో 120 మంది ప్రజాప్రతినిధులుగ నుండ వలయుననియు కాంగ్రెసుసంఘమువారు నూచించిరి. కాని: మహమ్మదీయ సంఘమువారు 100 మంది సభ్యులుండవలయు ననియు వారిలోను 67 మంది ఎన్నుకొనబడవలయు ననియు నూచించిరి.

వరదలు - ఆంధ్ర పత్రిక నిధి.

(౦)

నిన్న సాయంత్రమునకు వసూలు రూ॥ 4920-4-4	
చెన్నై ప్రెస్ హిందూ పత్రికాధికారులకు ఎన్. కస్తూరి	
చంద్రయ్యంగార్ల వారిచ్చిన విరాళము	100-0-0
మోహన్ శ్రీ గాములుగారు పెట్టారు.	1-0-0
ములుమాడి నారాయణరెడ్డిగారు కొవ్వూరు తా	
లూకా ఇండుకూను.	1-0-0
కే. చంద్రవాయగారు కాకినాడ.	1-0-0
దామోదర శ్రీ గాములుగారు సము పోషణమాస్టరు	
కన్నులు పట్టా ఆర్పేకూను.	1-0-0
కిచ్చికి శుక్లాచార్యగారు కాకినాడ.	0-8-0
కిచ్చిమాన విశ్వనాథాచార్యగారు కాకినాడ.	0-4-0

5025-0-4

పనియొనుక్రిమణిక.

కృష్ణానదలు	2
కొత్తేరు ములక	3-4
స్థానికవార్తలు	5
ప్రధానవ్యాసము	
ఆంధ్రరాష్ట్రోద్యమము	6
కొత్తేరులకుల ఘోర దుష్కృతి	7
విరోధ మహాసంగ్రామము.	
విదేశతంత్రవాదము	8-9
దేశీయ తంత్రవాదము	10
ఇంగ్లీషు తంత్రవాదము	11-12
జాబులు	13

ఆంధ్ర పత్రిక

1916 సం॥ నవంబరు నెల 17-వ తేది

శుక్రవారము.

ఆంధ్రరాష్ట్రోద్యమము

IV

ఆంధ్రరాష్ట్రోద్యమ సమస్య సందర్భమున గమనించవలసిన సంగతి మరెక్కుటి మేమిటీవల నూచించిన అనంతశక్తుకు సంబంధించినది కలదు. ఆయనంతశక్తియు ఉద్యోగములు కాలేదనుటయు కా ననుటయు స్పష్టము. వీనిగతి యేమి? వీని ప్రాజ్ఞా పత్యమెంతవరకు? వీని ప్రాముఖ్య మెంత పెల్లును? అనియెడి ప్రశ్నలు సామాన్య మానసములకు పొడగిట్టక మానవు. అంకిమున, ముఖ్యముగ మాన సలోకిమున, నొకశక్తి యంతరించుట పేదప ని కొకశక్తి యావిష్కరింపబడు యను సక్రమమయమ చెప్పుటను కానరాదు. మానవ పరిణామము ఏక కారణసం జాతం బగు ఫలం బని సామాన్యభాష తోనడుపుటయే పొరబాటు. ఎన్నియేని శక్తు లొక్క కాల బున బనిచేయుచు ఆ పణిమాంబుం బూర్తిచేయుననుట నిజము. అది ముందు ఇది నెనుక యని లెక్కలు వేసికొనుట పరిణామపుం చెరువున పనికిరాని యలవాటు. జాతుల నశింప జేయుట వర్ణ విభేదంబుల చూపు మాపును అక్కడ గాని మిగిలిన స్వరాజ్యంబు సమకూరకు అని నాదించు రాజకీయవాదు లెంతటి భ్రమా స్పృహతో స్వరాజ్యం విచ్చివేయుదు ఎల్లయు మాకు సమకూరును మా దేశంబును మేము వైకుంఠం నానర్చినైతు మను వారలును నంతటి భ్రమా స్పృహ లే. నర్ణ విభేదనిర్మూలనంబును

నకు అదియు జరుగుచుండునలె స్వరాజ్యసంపాదనంబు కట్టున కిదియు సమకూరు చుండ నలె. మూడవ నైపు న మత వైషమ్యనిర్మూలనంబును సాగుచుండవలె. మన మిప్పుడు స్వరాజ్యంబు కోరుచున్నాము, ప్రభుత్వము వారికి ఐక్యము చూపించవలెను ఆంధ్ర రాష్ట్రోద్యమంబు కొందరికు హృదయ సంతోషదాయకము కాదు. అందువలన మన యొక్కమునకు అటు కలిగినట్లు శోచనచ్చును నిలునిలుడనుటయు నీ దృష్టిపథంబు నుండి భ్రమయే. ఈ భ్రమ కింకొక కారణంబును కలదని మాకు దోచుచున్నది. ఇట్లు వాదించునా రెల్లరికును వారికి తెలియకయే యొక చిత్రభావము మానసమున నాడుచున్నది. ఏదో మనకును ప్రభుత్వమువారికిని దాటరాని విభేద మున్న దనియు మనలో మన విభేదములను దాటుకొననచ్చు నని యు వీరు తలపెట్టు నట్లున్నారు. ఇది పూర్ణమైన పొరబాటు. ఆంధ్ర సోదరునకును మనకును గల విభేదమునకును మనలో మనకు కరస్పరము గల విభేదమునకును తారతమ్యము లేదను వారము గాము విభేదము యొక్క పరిమితియందే గాని ఆ తారతమ్యము గుణమునందు కాదు. ప్రభుత్వమున రిజో నొరసికొని ప్రజల కెల్లు మనము స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించవలెనో అదే కీర్తినే మన సోదర వ్యక్తి సంఘములతో నొరసికొని మన సంఘవ్యక్తి స్వాతంత్ర్యమును మనము సంపాదించవలెను. మన సంఘంబుననే మనము మన సోదర వ్యక్తులతో నొరసికొని మన వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యం బును సంపాదించుకొన వలెను. తమ పక్షము న్యాయమైనప్పుడు గృహమున అన్నదమ్ము లేకమై బయటివారినుండి గృహ స్వాతంత్ర్యమును నిలువజెట్టికొనినట్లులో వ్యక్తి సంఘమున ఆవ్యక్తి ప్రజలేకమై తమ స్వాతంత్ర్యంబుల నిలువజెట్టుకొందురు. దేశమున దేశపు సంఘవ్యక్తులన్నియు లేకమై ఇతరుల దాడినుండి తమ స్వాతంత్ర్యముల కాపాడికొందురు. సామ్రాజ్యమున అంత గ్రతి దేశంబు లేకమై సామ్రాజ్య స్వాతంత్ర్యంబుల సంరక్షించికొందురు. ఈ ఎల్లకార్యంబులును నేక కాలంబున జరుగుచుండునేగాని ఒక్కదానికై మరె యొక్కటి నిలువబోదు. నిలిచిన యెడల నిలిచిన భాగము వ్యక్తిత్వంబు పోనాడుకొని చచ్చునడి దేశముయొక్కయు సామ్రాజ్యంబు యొక్కయు లోకంబు యొక్కయు సంపూర్ణత్వంబున కొక్క మొక్క కర్పించున దగుచున్నది. ఈ రహస్యంబు గమనించుట ఆంధ్రరాష్ట్రోద్యమ సమస్యా సంపూర్ణగమనకు ముఖ్యతమము. ఇదియే దత్త ముండలముల యుపసమస్య గాని తెచ్చువారిల కును సరియైన ప్రత్యుత్తరం బిచ్చుల నిశ్చయ సాధనము. ప్రవృత్తియందు పారితోషమానవుండు ఒకరియైన నాడు. అభివృద్ధిసూత్రములను గ్రహించి ఆ సూత్రసూచితము లగు నాదర్శములను అంగీకరించి తదర్థమై లోకముతో నొరసికొని పనిచేసినం గాని మానవుడు నిజాభివృద్ధికిని శోభ్యదజాలడు. మన యభివృద్ధికి దేశభాష లాధారములని యంగీకరించితిమి. దేశ భాషాధారక విభాగం బాదేశ భాషా విజృంభణంబునకు ఆ దేశభాషాధారక వ్యక్తినిర్మాణంబునకు నుపయోగకరంబును నవ సరంబును నని తెలిసికొంటిమి. ఇక మన కర్తవ్య మేమి. ఆ పక్షంబున కార్య మూనుటయే. భాషా వ్యక్తిలోని అంతర్భాగములు మనలనుద్ధరించు నని మనము పని బూనుటలేదు. అచ్చట పోటీ సహజము. అందుకు నిలచినం గాని మనము జీవము కలవారము కాము. పౌరుషము కలవారము కాము. అభివృద్ధి వాంఛించు వారము కాము. ఈ విషయము మనసునందిడి దత్తమం

డలములవారు ఆంధ్రరాష్ట్రోద్యమంబును విమర్శింతురేని ఆంధ్రవ్యక్తినిర్మాణంబునకై తహ్మలమున హైందవజాతి పటుత్వంబునకై తాము ఆంధ్ర రాష్ట్రోద్యమంబున పాలు గైకొను చున్నారనుట మరుచంజాలరు సహజములతో నొరసికొని పని చేయనిచో తా మెల్లప్పుడును చచ్చుపడి యుండ వలసినవారగుదురిని చూచుగా మనశ్శేషువుచేపాడ గాంచురేని వారాధ్ర రాష్ట్రోద్యమంబునకు పెన మొగంబెన్నటికిని నిడువారలు కాజాలరు. ఈ రీతి గా నొక్కప గ్యాయము లోకిమున నానావిధవ్యక్తుల కరస్పర విభేదంబులు పరిమితితారతమ్య యుతంబులే గాని గుణతారతమ్య యుతంబులు గావని యెరింగితిమేని మా నుడివిన అనంత శక్తుల యుపయోగ మెంతవరకునను విషయము తనంతట తా వీకి పోగలదు. ఈ యనంత శక్తులతోని వ్యక్తినిగ్ధా యకశక్తులు దక్క' దక్కినవానికి ప్రముఖస్థానంబు లేదు అభివృద్ధి నభిలషించువారు వానికి ప్రాముఖ్యంబు నీయరాదు. కాని వానికి లోకపరిణామమున స్థాన మించునలన బోదు. అవి సహాయకంబులై వ్యక్తి నిగ్ధాయక శక్తులకు తోడ్పడవలసి యున్నవి. ఏమతమువారు ఆ మతసంఘమును మానసికముగా నైతికముగా నభివృద్ధి చేసికొనుటయు ఏ తెగవారు ఆ తెగ ప్రజలలో విద్యా వికాసములు పెంపంద జేయుటయు నివి యెల్లయు సంఘవ్యక్తి నిర్మాణమునకు కారణ భూతములని ప్రత్యేకించి వ్రాయవలయునా? ఈ దృష్టిపథంబునుండియే గదా నియోగి మహాజన సభలు నైశ్యమహాజన సభలు రెక్కిమహాజనసభ హిహిడి మహాజనసభలు ఇత్యాదులు ఉపయోగంబుంచుచున్నవి ఇయ్యవి భాషారాష్ట్రవ్యక్తిత్వంబునకు ప్రతికూలములు కాకుండ నాగుట యవసరంబు కావుననే ఈ అనంతశక్తులకు ప్రధాన స్థానంబు లేదని వ్రాసితిమి. వీని వీని స్థానంబున నివి యివి పనిచేయుచు భాషారాష్ట్రవ్యక్తిత్వంబే ప్రధానగణ్యం బని యంగీకరించిన నేలాటి దొసగు ను పొ స గ జాలదు సరికదా వీని వలన నుద్భవించును తా సహా బెంతయేని కార్యాయకూలం బగును. వ్యక్తి పలు త్వంబునకు సాధనభూతం బగును. ఆంధ్రదేశమున కొంత విస్తారముగా నాంధ్రజాతి కలదనుట నిక్కువము. ఇది యెంత కలదు? ఎచ్చటెచ్చట కలదు? ఏవ ప్రజ లిందు చేరుదురు అరు ప్రశంస అప్రస్తుతము. భాషావిభాగంబునకు దీనిని నెక్కుడుజేసి వ్యవహరించుట విజంబుగా వ్యక్తి నిగ్ధాయక శక్తిని నెనుర్కొనుట యగును. కాని ఆంధ్ర చరిత్రంబును స్మరింపజేయుట చేతను ఆంధ్ర సారనంబును నుగ్గడించుట చేతను ఆంధ్రవీరుల నిదర్శనంబుం జూపుటచేతను ఈ విస్తారభాగంబు యొక్క మనోల్లాసంబు కల్పించి మనోవికాసంబు ప్రేరేపి కావ్యోత్సాహంబు పుంపించు సాధ్యంబు గావున నంతవర కీ జాతి భావ ముపయోగపడ వలయు ననుట తెల్లము. అట్లుపయోగించుకొనుట నిజముగానావశ్యకము. వ్యక్తి స్వభావ నిర్వచనంబు స్పష్టముగా నున్నప్పుడు ఈ సహాయక సాధనంబు నుత్తమభంగి నుపయోగించుకొనుటయే కార్య సాధక మార్గము. అయిన నిది సహాయక సాధనంబునుట మాత్రము సూతనోత్సాహము జ్ఞాపకముంచుకొన దగినది ఈ విధినే మరి యితర శక్తులను గూడ సహాయక శక్తులగుగా ఆంధ్ర రాష్ట్రోద్యమపక్షపాతు లుపయోగించుకొనవలసి యుండును. ఆంధ్రరాష్ట్రోద్యమము సుమార్గంబున నడచి జంకు కళంకు లేక ఫలవంతం బగుచు గాక యని నమ్ముచున్నాము.

కొల్లేరులంకల ఘోర దుస్థితి.

కొల్లేరు లంకలకు బాహ్య ప్రపంచముతో సంబంధములేదు. శత్రువులచే నాలుగు ప్రక్కలను చుట్టబడిన కొలలవలె నియ్యవి కొల్లేరు మహా ప్రవాహముచే నానర పబడి యున్నది మలమూత్ర విసర్జనమునకు సయితము బయలు ప్రదేశము లేక నానా అవస్థలు పడుచున్న ఈ ప్రాంత ప్రజల స్థితిని వర్ణించిన తీరదు. చదునగులే యూహించుకొన నలసి యున్నారు ముప్పాతక మూడుపాళ్ల క్రజలకు తిరుట కన్నములేదు పశువులకు మేతలేదు. త్రాగుటకు బురిదనీరు, లంకలలో కల నానా దుర్గంధములు క్రబలి యున్నవి. ఇట్టి స్థితిలో అంటు వ్యాధులు తలయెత్తి, ఊద్యాధా పీడితుల యన స్థను త్వరగానే అంతరింప జేయకుండునా? ఆకలియ, అంటు జాడ్యములును క్రజల నిల్లు భయం కరముగా భయపెట్టుచుండగా, వారికి దొరకన సహాయము బహు స్వల్పము. వేలకొలది క్రజలు ఆ బాలగోపాలమును కొల్లేటికి చిక్కి మునుచుండ మనము వ్రాదయకాన్యము వహించి మిన్నకుండ నలసినదేనా? ఊకుండ గలమా? ఊరకుండునా? అచ్చటి క్రజలస్థితి గునకు తెలియక పోవుటవలన తగిలంత సహాయము జరిగి యుండలేదని మానవత్వము. క్రస్తుకము మాప్రత్యేక విలేఖలు దినదినమును స్థితిగతులు వెల్లడించుచున్నాయి. కొల్లేరు స్థితి ఇదివరకు తెలియకయున్నను ఇప్పటికి తెలియక పోలేదు. కొల్లేరు సరస్సులోనికి కృష్ణాగోదాన జ్వాలమురుగు కాలువలువదలబడి యున్నవి. కొన్ని యేరులును సంయోగికి ప్రవహించుచున్నవి. ఈమధ్య ఆంధ్రదేశమును ముంచిన వర్షములుచు నదుల నీరును ఈ సరస్సును పూర్తిగా నింపివేసి నవి. కోతకు సిద్ధమయిన ధాన్యముతో పక్షము దినములక్రింద నవనవ లాచుచుండిన పరిచేలపయిన ప్రవాహము అటుగుల బుటిగా ప్రవహించుచున్నది. క్రజలకు నోటిదగ్గరకు వచ్చిన కడివి గడ్డ తన్నికొనిపోయినట్లునది మూడు సంవత్సరములనుండియు పంట సాగనియ్యవి కొల్లేరు ఈ సంవత్సరము కడుపునిడ అన్నము పెట్టునను క్రజల ఆరి కొల్లేటి నీళ్లలోనే కొట్టకొని పోయినది. లంకలలో విశేషముగా మిగిలిన ప్రజలు మూలలు, మాడిగలు. ఏను వ్యవసాయపు కూలి వలన జీవించువాడు. కొల్లేరు తగిన తరువాత వీరిలో దృఢదేహులు ఇతర గ్రామములకు పోయి పంటలు కొనియో, మరేదనులు చేసియో పొట పోసికొనగలరు. కాని వీరి యిండ్లయందు గల వృద్ధుల శాల శాలకల, పశువుల గతియేమి కావలయును? వీరికి సహాయము రెండవ పంట (దాల్చా) పండు వరకును కేవలము అవసరము. ఈ దాల్చా పంటకయి నారు నాటుటకు తరుణము అప్పుడే పోవుచున్నదే దేనాయని పజలు మరెంత భయపడుచున్నారు. డిసెంబరులో నాటిన ఈవరి చేలు సంవత్సరానికి కోతకు వచ్చును. సామాన్యముగా నవంబరంతయు పంటలు పోసి సిద్ధముగా నుంచుకొనెదరు. అట్టి అమూల్యమైన నవంబరు దాటి పోవుచున్నది. కాని ముందుకు మాన్చి ఆఖరు వరకును, నీరును బెజవాడనుండి వదలినచో ఈ పంటను పండించుకొన వచ్చునట. అధికారులు ఈ సహాయమును చేయజాలరని మేముచుకొనలేము. కష్టాజ్ఞా అధికారులు తమకు సిస్తు సయితము బోలెడు రాగల ఈ మార్గము నవలంబించెదరు గాక యని కోరుచున్నాము. ఈ క్రజలకు ధనసహాయము కావలసి యుడుట రెండవ అవసరము. నాహుకారులు 20 కుంచములు కొలిచి, పంట పండగానే నాలుగు నెలలలో 32 కుంచములను అసలు, వడ్డీలుగా పుచ్చుకొనుచున్నారు. అనగా 100 రూపాయలు వడ్డీకిచ్చినచో నాలుగు

నెలలలో 160 రూపాయలు పుచ్చుకొనుచున్నారు. ఈ వడ్డీ ఎంత ఘోరమునదో నాయ నవసరము లేదు. అందుచే ఈ రయితులను కాపాడుట కయి ప్రభుత్వమువారు చక్కగా సామ్యు నప్పగా నొసంగక తప్పదు. నవంబరు, డిసెంబరు మాసములు ఈ లంకలలో నతికఠిన మాసములు. ఇంతే కాక ప్రస్తుతము కడిపోయిన యిండ్లు నందల కొలది తల దాచుకొనుటకు జనులు కొట్టుకొన నలసి యున్నారు. పశువులు న్యవసాయ కాలమునకు చావకుండ ఇతర గ్రామములనుండి గడ్డి విశేషముగా పంపబడనలసి యున్నది. న్యవసాయ ప్రారంభమునకును, కోతలు కోయునాత వరకును (సంవత్సరాదివరకు) వారికి ఉపాధి జటుగవలసి యున్నది. దాల్చాపంటల పండించు కొనుటకు వీలులేనిచో ఒకసంవత్సరము నకు ఈ దీనాతిదీనలకు సహాయ మొనరింప నలసినద్యును. ఈ సందర్భమున స్పెషల్ జిల్లాధికారుల క రన్యము స్పష్టము. క్రజలను రక్షించ నలసిన భార గాంతయు వారిది. ఇంతవరకును వారి వ్యవహారమును ప్రవేశము కలుగజేసి కొననంగునకయి చింతించుచున్నారము. కయికలూరు తహసీలు గారు గుంజు జూరయిన 500 రూపాయలలో 50 రూపాయలే న్యయ పంటలయ, మేజిస్ట్రేటుగారు నియోజ్యు బస్తాలను తీసికొని వెళ్లి పంచిపెట్టుట అవసరము లేదని తిరిగి వచ్చుటయు సమాధానము కోరు విషయంబులై యున్నవి. వారు వెళ్లి వచ్చిన లొక లలోనే బెజవాడ సేనక బృందమువారు రెండు జట్టులుగా బయలుదేరి రెండు దినములలో సుమారు 300 రూపాయలను వ్యయముచేసి జరులప్రాగములను మూడునాలుగు దినములవరకును కాపాడ కలుగుటయే తాలూకా ఉద్యోగుల ఉచితాభావమునకు రవ్వంత యయినను కారణములేదని స్పష్టపరచు చున్నది. చెన్నపురి ప్రభుత్వము వారువదలు ప్రారంభించిన 15 దినముల నుండియు క్రభుత్వ సహాయ మిలకలకు ఎంత జరిగినదియో విచారించినచో వారికి పరిస్థితులు తెల్లము కాగలవు. ఒక్క లొకలో మాడుచున్న నాణీ నాలుగురోజుల గంజీ చాలింత సహాయంబైనను క్రభుత్వమువారి అధికారులవలన కలుగలేదని మాకు తెలియుచున్నది. ఇటువంటి లాకలు 35 కలవనియు క్రభుత్వమువారి రెండుగవలసి యున్నారు. దేశబాధివులు తను క్రయత్నిములను వేయిరెండు పాచ్చించిన గాని ఉపయోగ ముండునట్లు తోచదు. రెండు జట్ల సేనాబృందమువారు నాలుగు దినములకు గంజీ పోసి రాగలరు. కాని డిసెంబరు నెల అంతయు వరకు క్రజలను కాపాడుటకయి వారము దినముల కొక జట్టు అయినను బయలుదేరవలసి యున్నది. ఇదంతయు సామ్యునై నాధారపడుచున్నది. లంకలకు ముఖ్య పట్టణముగు ఏలూరు నారిత వరకును చలనమును జూపకుండుట విచారకంఠము! ఏలూరులోని ప్రముఖులలో నొక్కరొకరే సగము లంకలను కాపాడుటకు సమర్థులు. తగిన యాధికార ప్రతిష్ఠాపనలు లేమిజేసియు అనధికార ప్రతినిధులు సామాన్య విషయములని ఇట్టి సంగతులను కార్యరీత్యానాక సామనభ్య త్వపు పోరాటముల వలెను శాసననిర్మాణ సభ్యత్వపు పోరాటముల వలెను గణింపక పోవుటను బట్టియు మన సోదరులకు సహాయము కొరవడుటే కాక పోకిరులగు కొంద రధికార పక్షపాతులవద్ద మన ప్రజాహిత జీవనము పరిశోసంబు నంగుటయు జరుగుచున్నదని వినుచున్నాము. ఇట్టి కాలములలో నాయకత్వమును వహించుటయే నాయకుల యర్హతకు నిదానము. ఈ విషయము భావక ముంచుకొని మన నాయకు లిప్పుడైన సోదర కష్ట నివారణాబునకు కంకణబద్ధు లగుదు రని నమ్ముచున్నాము.

గ్రీమెంటు పద్ధతి నిర్మూలనము.

గ్రీమెంటు పద్ధతి నిర్మూలనము ఉగానము. హాజింగు నూచించి పోయెను. మల్లుసుపడ్డ ప్రభువుయొక్క కొన్ని వాక్యములచే హాజింగు ప్రభు వాక్యములు వ్యవహారము అనుమాన ముండుచును. మన స్థానిక ప్రభుత్వమువారు ట్రాన్స్ వంటు వి. సి. ఎస్. గారిని సింహళము నెనాగు సింగపూరు లకు బంపగా నా యమమము నెనా వై పోయెను. మల్లుసుపడ్డ ప్రభు వాక్యములకు గ్రీ మెంటు పద్ధతి నిలుచునని అక్కను కాదని ఇండియా ప్రభుత్వము వారు ప్రకటించి కొంతకలకమిచ్చి. ట్రాన్స్ వంటును పంపుట గూఢోద్దేశముతో గాదని నిరూపించుటకు ప్రభుత్వము వారు వారి వెనుక విలిపించిరి. సింహళము నెనాగు సింగపూరులలో ఈ లీల స్థితి గడులు నివారించుటకు ఒక్క అధికారిని ఒక్క అధికారిని ప్రభుత్వము వారు నియమించునని వాస్తవముండెడిది. ఆ నియామక మిప్పుడు జరిగెడిది. గుంటూరు కలెక్టరు మోరీ బాంక్సు గారిని గా, భాక బహద్దరు అహమ్మదు తంబి మారకయ్యగారిని ప్రతినిధులుగా సంస్థానిక ప్రభుత్వమువారు నియమించినారు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు రెండుల కంకరించినారు. ఈ ఇరువురు ఇద్దరు మధ్యలపనియు నిర్ణీతమైనది. గ్రీమెంటు పద్ధతి నిర్మూలన సమస్య లండనులో విచర్చింపబడునట! ఆ సందర్భమునకు గాన లసిన వివరములను సింహళము నెనాగు సింగపూరులలోని పరిస్థితుల పరిశీలన చేసి రు సంపాదించిన పత్రం! గ్రీమెంటు నిర్మూలనమును గురించి ఆలోచించుట సంతోష వాయకమే. అందుకు దయాతంతులకు మోరీ బాంక్సు గారిని మా ప్రాంతవ్యవస్థాధి మాన్యముగాగారితో చేర్చి పంపుటయు సంతృప్తికరమే. కాని ప్రాంతవ్యవస్థాధి మాన్య ప్రభుత్వమునకును ఈ విషయమున ఇక కాదు లేని యట్లెంచి లండనులో విషయవిచర్చ జరుగునని ప్రకటించుట మాత్రము మాకర్థము కాలేదు. అందువలన కలుగు ఫలం జేమిటియో యచటయు మాకనుమానంలే.

కొచ్చిరాజుగారు

కాశీనగరము, నవంబరు 17:—కొచ్చిరాజుగారు కాశీ దర్శనోగాడ నిన్ను నెంట్లుట హిందూకాళాలా పాతశాలలను విద్యాధి గృహములను గ్రంథాలయములు పరిశోధనాలయములు తిలకించి సంతసించిరి.

అజమాను పాతశాల బహుమతులు

హంబాయి, నవంబరు 27:—కల్లెండ్ల ప్రభువుగారు రన్యత్వ వహించి యిటుల వడిరిరి. “హిందూకాళాలా పాతశాల ప్రామిక వాణిజ్య సాంఘిక నాణీ ముగి విషయములలో కట్టి కృషి అతిశయించిన కొలదిని దోహదమువారికి ప్రామాణ్య తులకను భారములు పోచ్చినవి. యువనవల కుమారులకు విద్యను లభింపజేయుటకు వీరు పాప్యలు. కాక దోహదము వారు నాయకులను గలసి శ్రేష్ఠములకు ప్రాథమిక మాధ్యమిక పాతశాలల నెన్నెందుట తగినయపాధ్యాయులను నిర్మించుట యవసరము. ఉపాధ్యాయులకి అన్యధా కాదునకు పాత్రము కావలెను. యువములకు విద్యాది విషయములలో నభివృద్ధి కాటంకము కలుగుటకు చింతించున్నాను.

ఇలలీనాది ప్రకటనము.

లండను నవంబరు 17:—కొచ్చిరాజుగారు హంబాయి ను నగరీక కంకములు మరల మావత్వమైనవి. మేము శత్రువులను గెలిచి కాశీలోమాడిలకు ప్రాంతమును ముందుకు పోతిమి. రెండు కంక ఖిరంగులను తెలియలను పట్టుకొన్నాము ఇలలీనాది తెలిపిరి.

పర్రాసుమారి ప్రకటనము.

పాండు, నవంబరు 17:—పర్రాసుమారు నెంట్లుట నెంట్లుట ఇంట్లలో చింతించిన శత్రువులను గెలిచితిమి. అల్లునుకోమద్య కంకలు మోచుగా పట్టుబడినవి. వాల్మీసుయెన్న శత్రునిగమును నెల గూర్చితిమి. పర్రాసుమారు ప్రకటించిరి.

బ్రిటిషువారి ప్రకటనము

లండను, నవంబరు 17:—కంకల వత్తిమున కొచ్చిరాజుయొక్క క్రొత్తపాములవై శత్రువులు గెలిచిన వడిరిరి. మా శత్రువులవలన చాల ప్రేలుబుట్టెను. చెడిరి. 300 గ్లరీని నుడల పట్టుకొంటిమి. కిచ్చిరాజుగారివలన మమ్మ శత్రువులు కిరంగులను కాల్చిరి. పర్రాసు అల్లును అయెద్ద మేము కిరంగులను కాల్చితిమి. జరుగు మోచుగాను తెలిపిరి.

బరోపా మహా సంగ్రామము

సోమురంగమున ప్రబల యుద్ధము

జర్జుల తీవ్ర ప్రయత్నములు విఫలమగుట

కర్నూల్ పోరు ప్రారంభమగుట

ఇటలీవారు విస్తారముగా సాత్తున పట్టుకొనుట.

(రైటరు ఏ. సి.)

ఇంగ్లాండు

ముంచబడిన స్త్రీమరులు

లండను, నవంబరు 16.— పోల్స్ డెను (బ్రిటను) బాప్టుస్టు గ్రీసు, లాక్సెను (నార్వే) ఓయిజుమంసు (స్వెయిను) నౌకలు ముంచబడినవి.

సర్ ఈర్ల స్ట్రావర్టుగారు జాజ్చక్రవర్తిగారిని సందర్శించుట.

లండను, నవంబరు 16.— సేమ సర్ హార్డు స్ట్రావర్టు గారికి శ్రీవారు దిగ్గన కెనుగిరి.

లక్షపానుల విరాళము-ఇంగ్లాండు చచ్చి.

లండను, నవంబరు 16.— లాంగుటాకు ప్రభువుగారు ఇంగ్లాండు చచ్చికి లక్ష పానుల నిచ్చిరి.

బిరుదములు

లండను, నవంబరు 14.— మరల 1210 మందికి బిరుదము లియ్యబడినవి.

భారతీయ నావికులు బ్రిటిషు

యంత్రశాలల వారు

లండను, నవంబరు 16.— నౌకలలో బ్రిటిషు జేతమునకు వేర్వేరు నావికుల కాశబట్టి అచటి యంత్రశాలలవారి నావికులచే పనిచేయించుకొనుచున్నారు. వారిని దాచుచున్నారు. వారిని పోల్సుటకు నౌకలు చాలకాల ముండవలసి వచ్చును. అట్లుంటుంటే ఓటులేక పోవుచున్నది. పోలీసువారు విచారణ చేసి యుపయోగము లేకపోయినది. కాన నౌకలవారు ప్రయోజనపాత్ర వ్రాసిరి. వారు శ్రద్ధబూనెదరు.

శత్రు వర్తక కంపెనీలు "త్రేకుమార్కు"లు

లండను, నవంబరు 15.— ప్రజా ప్రతినిధుల సభలో భాషలాగా, శత్రు వర్తక కంపెనీలను గూర్చి నడుపుచు హంకాంగులోని శత్రు "త్రేకుమార్కు"లను యుద్ధానంతరము మాకు ప్రభుత్వమువారి పరమ చేయవలయునని వ్రాసితిమని చెప్పిరి.

హంకాంగులోని శత్రు వర్తక కంపెనీల పై సలాల పూర్తియైనచో, వానికి మిగిలియున్న సొమ్మును యుద్ధానంతరమునకు ప్రభుత్వమువారి క్రింద నుంచుకొనవలయునని యు, ఆ సొమ్మును చూల వారికిచ్చివేయుద్ధితి సంభవించు తరువాత చూచింపబడు ననియు, అదియును శత్రుజేతములోని మిగిలినవలె సాత్తు పరిష్కారమును బట్టియుండుననియు హంకాంగు గవర్నరుగారికి వ్రాసిరి.

హిందూ దేశ నైనికోద్యోగులు

బహుమానముల నొసంగుట.

లండను, నవంబరు 14.— బెంగాల్ లాగ్నస్సుపటాలము లోనివారు మేజర్ గ్రీవ్ తామస్ గారికి పరాక్రమ పతక కెనుగిరి. వారు నిరంతరాయముగా పరియ్యుచున్న అగ్ని స్వమున పడి తమ పోరాటమును ముగించుకొని దీసికొనిపోయి ప్రత్యహతాశముతో శత్రువుల నెదిరించి చూడించిరి. హిందూ దేశ దేశభావని లాగ్నస్సుపటాలమునకు జేరిన బ్రిటిష్ సెంటు కీట్టగూడ్ గారికి మిలిటరీ క్రాసుపతక కెనుగిరి. వారు తమ పోరాటముతో నొంటరిగాపోయి, శత్రుస్థానమును బట్టుకొనిరి.

బ్రిటిషు రెడ్ క్రాసు నిధి

లండను, నవంబరు 15.— కానాటు ప్రభువు గారు లాండ్స్ డెను ప్రభువుగారికి వ్రాసిన యుద్ధమును బట్టి బ్రిటిషు రెడ్ క్రాసు నిధికి 50 లక్షల పానుల కెక్కువ మొత్తము సమకూడినదని తెలియచున్నది.

ఒక రాజవివాహము.

లండను, నవంబరు 15.— బాటెబర్గ ప్రభువుగారు జాజ్ రాజకుమారునికిని రమ్య గ్రాండుడ్యూకు కుమార్తె నాడాటా ర్మీ ప్రభిషికిని ఈ దినము వివాహమైనది.

సర్ ఆర్థర్ మెక్ మేహా గారు.

లండను, నవంబరు 15.— సర్ ఆర్థర్ మెక్ మేహా గారికి జి. సి. ఎం. జి. బిరుద మొసంగబడినది.

'అరేబియా' నౌకలోని ప్రయాణికులు.

లండను, నవంబరు 15.— 'అరేబియా' నౌకలోని ప్రయాణికులు 30 మంది లండనుకు వచ్చిరి.

జర్జు సముద్రాంతగ్రాములను

ధ్వంసము చేయుట.

లండను, నవంబరు 15.— జర్జు సముద్రాంతగ్రాములను ధ్వంసము చేయుటయందు అడ్మిరాలీవారు పూర్తిగా జయము నొందిరిని ప్రభువులసభలో క్రూప్రభువుగారు చెప్పిరి. మాత్రం విధమున నిర్మింపబడిన సముద్రాంతగ్రాములను ధ్వంసము చేయుటయందు జయింపలే దనుట తప్ప. మానములు గడచు కొలది శత్రునౌకలపై మనయొత్తిడి అధికమగుచున్నది. దాని వలన ఫలము చేకూరుచున్నది.

సెర్టెలుగారి జర్జును జాతీయత.

లండను, నవంబరు 15.— ఆసాము పి. డబ్ల్యూ. డి. శాఖోద్యోగియగు సెర్టెలుగారు జర్జును పారసత్వమును వదలుకొని 38 ఏండ్లనుండి ఇండియాలో నున్నారు. కాన ఆయనను తొలగింప నవసరములేదని పార్లమెంటు ప్రజల సభలో ఇండియా యంత్రీ ఛేంబరులేనుగారు చెప్పిరి.

మరణము.

లండను, నవంబరు 15.— బ్రిగేడరు జనరలు చార్లెసు కెన్నిడిగారు మృతికొనిరి.

ప్రాన్న

శత్రువుల శతఘ్నులు.

లండను, నవంబరు 16.— గతరాత్రి శత్రువులు ఆంకరుకు తీవ్రదడిబాటులయందు కిరంగులను తీవ్రముగా కాల్చిని జనరలు హేగుగారు తెలిపిరి.

జాజ్చక్రవర్తిగారు జనరలు హేగుగారి

నభినందించుట

లండను, నవంబరు 16.— గత మామిడినములలో ఆంకరుయొద్ద సేనలు మహా పారుషముతో విజయమును గడించి సంకులకు వక్రకర్తగారు జనరలు హేగుగారి నభినందించుచు తిరిగివచ్చినది. కాలమానము ప్రతికూలముగ నున్నపుడు గూడ మొదటివారు కండ్లముల నాక్రమింప గలుగుటవలన సామర్థ్యము బాగుగా వెల్లడియైనదని శ్రీవాచనిరి. హేగుగారు కృతజ్ఞతను శ్రీవాచిని నేదించిరి.

జర్జునులకు ప్రబల నష్టము

పారిసు, నవంబరు 16.— నిన్నను జర్జునులకు గొప్ప జననష్టము కలిగినది. వారు కొన్ని వారముల నుండి సేనలను చేర్చుచుండిరి.

సోమునదిపై యుద్ధము

పారిసు, నవంబరు 16.— నిన్నరాత్రి యిట్లు ప్రకటించబడినది:— సోమునదియొద్ద పగలంతయు తీవ్రముగా యుద్ధము జరిగినది. నది కు తీరమునను దక్షిణమునను శత్రువులు తీవ్రముగా తలపడి చూడిపోయిరి. కాని విశేషనష్టముతో నొకమూల స్వల్పవిజయము నొందిరి. సోమునది కు తీరమున లాబోఫ్స్ నుండి బోసావెనీకి దక్షిణమునకుగల సేనాముఖమునందు తీవ్రముగా కిరంగియుద్ధము సలిపి శత్రువులు ముట్టడి నారంభించిరి. సెయింటుపియర్ వాస్తు అడవికి ఉత్తరపశ్చిమములల శత్రువులు స్వల్పవిజయము నొందిరి గాని ఇతరప్రదేశములందు వారి ముట్టడులన్నియు వ్యర్థములై నవి. సోమునదికి దక్షిణమున శత్రువులు మధ్యాహ్నమున ఎడ్వెంకోరునుండి సార్వెన్ అడవివరకు గల సేనాముఖమునందు తలపడిరి. కాని యన్ని చోట్లను వారికి పరాజయముగలిగి వారు మఱల తమ కండ్లక ములలోనికి బోయిరి. ప్రహ్వయగ్రామపు తూర్పుకొనను మాత్రము వారు స్వల్ప పురోగమమును సలుపగలిగిరి. సోమురంగమున నితరస్థానములందు స్వల్పముగా కిరంగియుద్ధము జరిగినది.

పరాసువారి ప్రకటనము.

పారిసు, నవంబరు 16.— తీవ్రముగా పోరి శత్రువులను ప్రవీయారీ నుండి తరిమితిమి. 7 వ తేదీని మా వశమైన స్థానముల నన్నిటిని నిలుపుకొంటిమి. నిన్నను శత్రువులు 3 డివిజనుల సేనలను రణరంగమునకు బంపి చాల నష్టపడిరి.

ఇటలీ

ఆస్ట్రియనులను వెనుకకు తరుముట

రోము, నవంబరు 16.— గొరిజియాకుతూర్పున ఆస్ట్రియా వారు తీవ్రముగా తలపడగ ఇటలీవారు మరకీరంగులను గాల్చి వెక్కు రిజిమెంటులను పోదోలిరి.

పడ్డాపై కిరంగులను కాల్చుట-పోవుగారి ఆక్షేపణ

రోము, నవంబరు 16.— పడ్డాపై కిరంగులను కాల్చుటనుగూర్చి పోవుగారు ఆస్ట్రియావారిని ముఖ్యముగా నాతేపించిరి.

కారోలో విపరీతముగా సాత్తు దొరుకుట

లండను, నవంబరు 16.— కారోలో గ్రోలోలనుండి తమ్మె వ్యయను, తరుమజాలని శత్రువులచట ఆహార సంహార పదార్థములను విరివిగా చేర్చిరి. ఇప్పుడాసా తీరతయు ఇటలీవారి వశమైనదని ఇత్యెసాగో పత్రిక వ్రాసినది. ఇటలీవారి శతఘ్నులు శ్రేష్ఠముగా పనిచేసినదని సెంట్రలు న్యూసుపత్రిక వ్రాసినది.

పాడ్వా ముట్టడి

లండను, నవంబరు 15.— పాడ్వామీద శత్రువిమానములు దాడిసలిపి ముట్టడించినందువలన 90 మంది మరణించిరి.

బాల్కను

వెనిజలసు దొరతనమువారికి మిత్రమండలి

ధనసహాయము.

లండను, నవంబరు 15.— వెనిజలసు దొరతనము వారికి మిత్రమండలి 4000 పానులను బదులిచ్చిని రాబట్టు సెనిలు ప్రభువుగారు నుడిచిరి.

శత్రువిమానములు-బుఖారెస్టుపై దాడి

బుఖారెస్టు నవంబరు 16.— 8 జర్జును విమానములు బొంబులు నేసెను. పాచులలో 4 గురు చనిపోయిరి. 20 మందికి గాయములు తగిలినవి.

శత్రువుల ప్రయత్నములు

లండను, నవంబరు 16.— శత్రువులు ప్రబలసేనా సహాయమున క్రెయోవా ఒకప్పుడాలమీదుగా ప్రోసికొనిపోయి మగ్గి డామ్యూబు మాగ్గమును తెరచుటకు ప్రయత్నించుచు న్నారని బుఖారెస్టు విలేజిరి వ్రాసెను.

పరాసు రాయబారి గ్రీసురాజుగారితో
ముచ్చటించుట.

ఏథెస్సు, నవంబరు 16.—జనరలు కోల్చుగారు కనస్టెబులును రాజుగారితో రెండు గంటల సేపు ముచ్చటించిరి. ఎకాటరీనీలో జరిగిన చర్యలు మరల జరుగకుండచేయుట, వెనిలను కత్తులను సైనికోద్యోగుల రాజీనామాలు, మిత్రమండలివారికి వెనిజలను కత్తువారికి రైలుచే సదుపాయములు, మున్నగు విషయములను గూర్చి వారాలోచించిరి.

రష్యా రుమేనియా సేనలకు విజయము

లండను, నవంబరు 16.—కింపోలింగు యొద్ద శత్రువులు సైన్యరంగులను కాల్చుచున్నారు. అవట రుమేనియాపారు శత్రువులను తరిమిరి. ఇబ్రుజాకు దిగువను మేము మరల ముందుకుపోతిమి. పశ్చిమ మాల్దోలియాడ్రాగో సెల్వోస్లీలలో రుమేనియాపారు శత్రువులనోడించిరి. అట్లునటి ఎడమప్రక్కను జయిలులోయలోను రుమేనియాపారు వెనుకకు బోయిరని రష్యావారు ప్రకటించిరి.

సెర్వియావారి విజయము.

సోలోనికా, నవంబరు 16.—పరాసు సెర్వియను సేనలు తీవ్రముగ పోరి ధీపలుకు దక్షిణముననున్న శత్రుస్థానముల నన్నిటి నాక్రమించెను. జర్మను సేనలో 500 మంది పట్టువడిరి. జర్మనులలో చాలమంది హతులైరి. వారు పారి పోయిరి. ధీపములపైల్పు గ్రామములు సెర్వియావారి వశమైనవి.

కెర్నాఫదిపై యుద్ధము.

లండను, నవంబరు 16.—సెలోనికానుండి పరాసు వారిట్లు తెలిపిరి:—కెర్నాప్రాంతములందు తీవ్రమగుయుద్ధము జరిగినది. 13, 14 వ తేదీలందు సెర్వియనులు అవస్కంధమున విజయము నొంది మఱికొన్ని స్థానములను సంపాదించిరి. జర్మనులును బల్గేరియనులును సెర్వియనులయొద్దిని ధరింపలేక న వెనుకకు ఈశాన్యముననున్న కొండప్రాంతమునకు వెనుకకుబోయిరి. అంతే అనుభవము సెర్వియనుల కశమైనది. సెర్వియనులు పరాసువారును టోపాడ్కిపైపునకు నిరంతరము పురోగమనము సలుపుచున్నారు. కెర్నాకు పశ్చిమమున యుద్ధము కోహోలిప్రాంతమున కుంకు వ్యాపించినది. కెర్నావంపునద్ద 10, 14 వ తేదీల నడుమ 2200 మంది శత్రువులు పట్టువడిరి. వీరిలో 600 మంది జర్మనులు.

సోలోనికా ప్రకటనము

లండను, నవంబరు 16.—టహానీను సహోవరమునకు తూర్పుననున్న కంకరగ్రామమును బ్రిటిషువారు స్థావ్యముగ వశపరుచుకొనిరి. బల్గరులు నిహుననది ఎడమప్రక్కకు పోయిరి. మరలను వర్షమును కరియందుండినను మేము సెర్నారంగమున లెస్సగా బోరితిమి. సెర్నావంపులో తీవ్రమగు పోరు జరిగినది. జర్మను బల్గరులు తలపడి విశేషనష్టమును బొంది యోడిరి. 400 మంది జర్మనులు పట్టుకొనబడిరి. పరాసు సెర్వియాసేన తేపులకు కుత్తరమున జరుగువంకకు పోయెను. సెర్నాకు పడమటకు శత్రువుల సేనకమాసములనుండి బలహిమి కొనిన స్థానములను విడచిపోయిరి. కెనాలి మైగామున పరాసు రష్యాసేనలు శత్రువులను తరిమి మొనాస్టిరు రిటోనిమిటరులలో నున్న విగోనది కుడిగట్టునకు చేరినది.

గ్రీస్ దేశస్థులు.

ఈజిప్టులోని గ్రీకు దేశీయులు.

అలహాబాదు, నవంబరు 16.—“పయోనీరు” పత్రికకు కెయిరో విలేఖకుడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. గ్రీకు అధినివేశము అత్యుత్సాహముతో పనిచేయుచున్నది. కెయిరో నగరమునందు ఒక సెర్వసభ జరిగినది. అందు ఈజిప్టులోని గ్రీకులు వెనిజలస్, ఎడ్మిర్లర్ కండురి యోటిస్ పక్షమువారిని తీర్మానించి గ్రీకుజాతియత్వమునకు ధంగకర్తలగు కాన్స్టెంటైను రాజుచర్య అక్రమమని ప్రకటించిరి. అలిష్టాండ్రయా. పోడ్సెడ్డు పుగములలోనివా రందఱును ఈ తీర్మానముల నంగీకరించిరి. నూడెక్లోని వారలును, ఇతర ప్రదేశములలోని గ్రీకులును వారిని అనుమతించిరి. వెనిజలస్ గారును, అడ్మిర్లర్ కండురి యోటిస్ గారును, జనరల్ డాంగ్లెస్ గారును తమ అభివందనములను తంతివార్తల మూలమున సభకు తెలిపిరి. అ సేకులు వెనిజలస్ పాక్షికులు వారికి ద్రవ్యసహాయము మున్నగు సాహాయ్యముల నొనర్చు నిశ్చయించుకొని చందాలను చేసికొనిరి. జాతియోద్యమమున భాగము ఈజిప్టున గ్రీకుల కుటుంబములకు వసతు లేర్పజుచునది. 500 మంది విచ్చి క సేవకులు సైనికులుగా చేరిరి. వీరిని సోలోనికాకు పంపుటకు ఏర్పాట్లు చేయబడుచున్నవి.

సెర్వియావారికి గొప్ప విజయము.

లండను, నవంబరు 16.—పరాసువారి సహాయమున మేము 14వ తేదీని తెపవితుకు దిగువనున్న స్థానముల నన్నిటిని వశపరుచుకొంటిమి. హతశేఖులగు జర్మనులు పారిపోయిరి. 500 మంది సైనికులను 7గు రహస్యగులను పట్టుకొంటిమి. వారికిన సాత్తు వివరము తెలియుదు. ధీపముపైల్పు గ్రామమును మావశ మైనవని సెర్వియావారు ప్రకటించిరి.

దక్షిణాఫ్రికా

నైగీరియాలోని శత్రుసాత్తుల అమృతము.

లండను, నవంబరు 15.—నైగీరియా సాన్యులలో మొదటిదినపు అమృతమువలన 3 లక్షల పానులు నమకూడినవి.

ఈజిప్టు

మిత్రమండలి విమానములదాడి

లండను, నవంబరు 15.—నిన్నటిరాత్రి మిత్రమండలి విమానములు మఱల మఖాచాపురమునైనను, శత్రుశిబిరముల మీదను, నిలుక సామగ్రుల స్థానములమీదను 400 పౌండ్ల బాంబులను వర్షించెనని ఈజిప్టునుండి తంతివార్త వచ్చినది. శత్రు శిబిరములకు విశేషనష్టము గలిగినది. నుక కమానములు సురక్షితముగ తిరిగివచ్చిరి.

జర్మనీ

జర్మను రాజనీతిజ్ఞుని మరణము

లండను, నవంబరు 16.—యద్ధమునకు ముఖ్యకారకుడును వియన్నాలో జర్మనురాయబారియునగు కాంటు వాను ట్రాప్సిక్కిగారు మృతిపొందిరి.

జర్మను వైమానిక దళాధిపతి

ఆమ్స్టర్డం, నవంబరు 16.—జనరలు వాను హోఫ సెరుగారిని వైమానిక దళాధ్యక్షునిగా జర్మనులు నియమించిరి.

బ్రిటనుపై ఇంకొక యభియోగము.

ఆమ్స్టర్డం, నవంబరు 15.—“లిబ్జిగ్ న్యూస్” పత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:—బ్రిటిషువారి దురహంకారమే జర్మనీ దేశమంతటినీ చుదుగుండు సామగ్రి కర్మాగారముగా జేసినది. 1916 వ సంవత్సరమున బ్రిటిషు వారితో నిజమగు యద్ధము జరుగునని 1914 వ సంవత్సరమున కిచ్చెన్ ప్రభువుగారు చెప్పినప్పుడు మేము హేళన చేసితిమి. అటుతరువాతనే బ్రిటిషువారు మాకు దుర్బుధులగు శత్రువులనియు, వారు మమ్ముగూర్చుటకు సర్వవిధముల ప్రయత్నించు చుందురనియు మే మిప్పు డెరిగతిమి. ప్రయత్నమును సఫలీ కృతము చేసికొనుటకు బ్రిటిషువారు తమ జాతీయ స్వాతంత్ర్యమును గోల్పోవుటకు ఈయ కొనుచున్నారని తెలిసినది.

చీనా

చీనాలో బ్రిటిషు నసతులు.

లండను, నవంబరు 16.—హంకాంగు-హంఘి-హ్యూన్సి ఎసియాస్పీ బాంకుల సంబంధమువలన బ్రిటిషువారి వనరులకు నష్టముకలుగలేదు. చీనా దొరతనమువారు బదుల్లములకముగ బ్రిటిషు బాంకులకును ఋణకాతలకును బాధమును కలిగించిరి. కాన సెట్టిమార్పును గూడ బ్రిటిషువారికి ప్రయోజనముగను జన్మనుల కనుకూలముగను జనపక్షిలులేదు.

హాలండు

వచ్చినాకలు-జర్మను జలాంతర్గామి.

లండను నవంబరు 16.—హాలండు సముద్రతీరమున హాలండు యుద్ధనౌకల ఎదుట హాలండుపతాకములు గల నౌకలవైని జర్మను జలాంతర్గామి గుండ్లను వదలెనుగాని గుండ్లు తగులలేదు.

స్పెయిను

స్పెయినులో జర్మనుల ప్రోత్సాహము.

లండను, నవంబరు 16.—పెడ్రెడులో జర్మనుల కనుకూలములగు పటముల నిటీవల ప్రదర్శించిరి గాని చేమేకరు పటముల నిపుడు ప్రదర్శింపగా ప్రదర్శింపమంద చేయుటకు మెడిడులోని జర్మను రాయబారి పోనీసువారిని సొచ్చరించెను.

దేశీయ తంతివార్తలు

(మా విలేఖకుని వ్యవహారం)

సింలా

రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన తంతివార్త.

ఫిట్టి, నవంబరు 16:—14 వ తేదీనకు ఈ తంతివార్తను రాజప్రతినిధిగారు పంపిరి.

ఊర్ల రంగము.

నందు దట్టముగ పడుచుండగ వెలుతురు రాకమునుపే ఆంకరు కిరుప్రక్కలను బ్రిటిషువారు తలపడి 5 మైళ్ళ రంగమున చొరబడి సురక్షితమగు సెంటు పారీవివను గ్రామము నాక్రమించి చాల నష్టమును కలిగించిరి. ఇంతవరకు 3300 మంది ఖైదీలు లెక్కకువచ్చిరి. ఇది జన్మములు చాల బలభరచిన ముఖ్య రంగము.

పరాసు రంగము.

ముఖ్యవిషయ మేమియులేదు.

ఇటలీ రంగము.

ఫింగులమ్రాత హెచ్చినది.

రష్యా రంగము

బీషి గూలో చాలిష్టిత దుర్మను పోరుజరుగుచున్నది.

రుమేనియా రంగము.

రష్యావారి సహాయమున రుమేనియావారు స్థిరపడిరి. చిన్న చిన్న యెపు లిరుపితులవారికిని కలిగినవి. కంపోలంగుకు వాయవ్యముననున్న కాండిస్ట్రీని పట్టుకొంటిరుని శత్రువులనిరి. డ్రాగోసెల్వేయొద్ద రుమేనియావారు సాధనములను విలుపు కొనిరి. వలెను కనుగొనఁగఁగఁగ శత్రువుల యొద్దికి ప్రబలముగనున్నది. బోస్నియా ఆస్ట్రీయను పోరు హెచ్చుగా నున్నది. రష్యా రుమేనియాసేన బోస్నియాలో కొద్దిగా ముందుకు వెళ్లెను.

సెర్వియారంగము.

సెర్వియావారు పరాసు శత్రువులలో సహాయమున కినాయొద్ద జర్మను బల్గరుసేనను చురల నోడించి మొనాస్టిరుకు తూర్పున 17 మైళ్ళలోనున్న యొక గ్రామమును పట్టుకొనిరి. శత్రువులు 5 సారులు తలపడగ నోడించి మైలుగూము వరకును సారపోలిరి.

విమానముల చురుకుదనము

చాలచోట్ల విమానయుద్ధములు జరిగినవి. ఉక్రెయిన్ నౌకాశ్రయమువైనను అటున్న యుద్ధనౌకలవైనను బ్రిటిషు నౌకావిమానములు గుండ్లనువదలెను. బీషివానిదగూడ దాడి సఫలమైనది. వెలస్టీనులో 3 శత్రువిమానములు నేల గూల్చుడెను. మెసిడోనియా రంగమున సక్రమభుక్తు ఈ శాన్యమున 16 పరాసువిమానములు బాంబులను వదలెను.

నిర్బంధవ్రాతపు పద్ధతి తొలగించుట.

సింలా, నవంబరు 16:—ఇండియా దొరతనము వారి ప్రకటనము. నిర్బంధ వ్రాతపుపద్ధతిని తొలగించు విషయము త్వరలో లండను నగరమున పుర్వింపబడును గాన సింహాశ్రమ. మలయా రాష్ట్రములలో కూలీలగిల్గిని గ్రహించి వచ్చుటకు ఇండియా దొరతనమువారి అనుమతివైని చెప్పి పురి దొరతనము వారు గుంటూరు కలక్టరు మజ్జరీబాంధ్య ఐ. సి. ఎస్. చెన్నపురి కాననసభలో అరధికారి సభ్యుడు మా. ఖానుబహదూరు అహమదు తంతిమర క్త్యాగు గాల్లను నియమించిరి. గుండట మా. ఐ. సి. ధాడంటురుగారిని పంపనలెనని తలచిరి గాని ఇతర కారణముల వలన వీలులేక పోయినది.

ఇండియాదేశ రక్షక శాసనము.

గమల యజమానులు.

కలకత్తా, నవంబరు 15.—దొరతనమువారు కోరినచో గమల యజమానులు ఖనిముల నన్నిటిని దొరతనమువారికిచ్చి వేయవలెను. అందులకు వారికి కలిగిన నష్టమునకు పరిహార మియ్యబడునని ఇండియా జేటులో ప్రకటించబడినది.

విలాసవివర.

లాహోరు నవంబరు 15.—ఒక నూరుప్రక్క గారు నేను చుడ్తాహ్ను యు డెట్టియముబిడ్డల సహాయముకొనుక కన సెంటు పారీశాలలో చిత్రవస్తు నిక్షేపమును ప్రారంభించిరి. ప్రభిష్టగావు నిధికి రు 1000 ల నిచ్చిరి. చాలమంది క్షేత్రమునకు చిత్రవస్తువుల నిచ్చిరి. కవ సెంటులోని మాతలును బాధకిలును తిగిన విరావులులను చేసిరి. డెన్లయరు బాంకు ప్రకాశింపబడినది.

దక్షిణ హిందూస్థానము.

ఒకడు మరెయ్యికిని సరికి ఆకాశ రామన్న
ఉత్తరములు వ్రాయుట.

హైదరాబాదు, నవంబరు 16:— నైజాముగారి సేవక
వ్యమలలోని మేజరు బారెట్ అనునతడు; హెచ్.ఎస్. ఫోలో
గారి భార్యకు "నిర్భర్త దుర్మార్గుడు, దౌష్ట్యముతో అందరిని
హింసకు పురికొల్పించు ఎల్లప్పుడును ఇతరులతో విరోధములు
కల్పించుకొనుచుండును. అందుకలనే నీకుమారులలో నొకడు
కాలభర్తము నొందెను. దేవు డిట్టివారిని క్షింపక మానడు"
అని ఆకాశరామన్న ఉత్తరము వ్రాసెనని ఫోలోగారు బారె
టు గారిమీద కేసుతెచ్చెను. కేసువిచారణకు 22-వ తేదీ
వాయిదా వేయబడినది.

బొంబాయి

పోలకుగారికి విందు

బొంబాయి, నవంబరు 16:— సేతు సాయంకాలము
హిందూదేశ సేవక సంఘమువారు హెన్రీ ఎస్. ఎల్. పోలకు
గారికి విందుచేసిరి. భారతీయులు యుద్ధమున పాలుగొనుట
వలనను దక్షిణాఫ్రికాలో భారతీయులై చిక్కిన వాహక
వ్యమలకు చెందు కంపెనీల సేర్వీచి ఖర్చు చెప్పములకు లెక్క
సేయక పనిచేయుటవలనను అచటి పాశ్చాత్యుల భారము
చాలవరకు భారతీయుల కనుకూలముగ మారినది. వాహక
వ్యమలకు సేర్వీచిన ఆఫ్రికాదేశీయుల కిచ్చు శీతముకంటె
గూడ భారతీయులకుచాల తక్కువతీత మిచ్చుచున్నారని
పోలకుగారు చెప్పిరి.

బొంబాయి దివ్యజ్ఞాన సమాజము.

ఆత్మపరీక్ష.

బొంబాయి నవంబరు 16:— మధ్యరాష్ట్రములవారు
అనీబెలెంటుమ్యగారిని బహిష్కరించుట అక్రమమని బొంబాయి
దివ్యజ్ఞాన సమాజమువారు సేతు సాయంకాలము సమావేశ
మై తీర్మానించిరి.

బొంబాయి రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసభ.

బొంబాయి, నవంబరు 16:— ఈసభను నాసిక్లో
జరుపుటను గూర్చి ప్రత్యేకాహ్వానము లేకుండ తీర్మానము
జరుపగలదని చిరునవ్వులు నెలకొన్న గారు అహమదాబాదు
సభలో నాక్షేపించిరి; కాననాసిక్ లిట్టాకాంగ్రెసు సభవారి
పుడాహ్వానముంటి. రాష్ట్రీయసంఘము వారను మతిచిది.

బంగళము

కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము

కలకత్తా, నవంబరు 16:— కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము
నందు విద్యార్థులు పట్టభద్రులైనవెనుక గణపవలసిన విద్య
వారికకు వ్యయమును చక్కగా వినియోగించుట
యన్నకు విషయములను గూర్చి చర్చించుటకు
ప్రభుత్వము వారికి ప్రత్యేకసంఘమును ఏర్పాటుచేసిరి. ఆ
సంఘమువారు డిసెంబరు 4 వ తేదీని సమావేశ మగుదురు. ఈ
సంఘమువారు హిందూ ఆసుతోషముఖ్యంగా రక్షకులు. వీరు
గాక మరి 8 మంది సభ్యులుగలరు.

కలకత్తా హైకోర్టు.

కలకత్తా, నవంబరు 16:— షిల్ కాలపు నెలవులు ముగి
సినవి. ఇప్పుడు తిరిగి హైకోర్టువిచారణ ప్రారంభమైనది.
ప్రస్తుత అలశ్యముగా వచ్చుటచే నెలవులలో స్వచ్ఛేదమునకు
వెళ్లిన న్యాయమూర్తులు స్టేచరు-టూల్స్-గ్రీపు-వాల్యుస్
గార్డు నిన్నును కొత్తకు రాజాలకపోయిరి. వారు కేనివారము
నాటికి కలకత్తాకు రావచ్చును. సోమవారమునాడు కోర్టుకు
వచ్చెదరు.

శిల్పి

సర్ బాబ్ బార్నెసుగారు.

నీరు శిల్పికి వెళ్లిరి.

సేనాధిపతి గారు.

నీరు సింహానుండి శిల్పికి వెళ్లిరి.

సర్ చార్లీ లూకిసు గారు.

ఈసమయమున సర్ పార్లీ లూకిసుగారు సోమవారము
నాడు బస్రానుండి బొంబాయికి మరలివచ్చిరి. వీరు శిల్పికి
వెళ్లిరి.

బర్మా

ఒకపత్రికాధిపతిపై మానసస్థాభి యోగము.

రంగూను, నవంబరు 16:— "రంగూను వర్తమానం"
అనుపత్రిక సంపాదకులగు సి. ఎస్. అప్పయ్యగారు ఈఆట్టో
బరు 20 వ తేదీని ఇద్దరు సహామ్యుదీయులు ప్రత్యేకయోగము
కొనుట చందాలను బ్రోవుచేసి తరువాత తమ పేరుననే ఆచం
దాలతో ఒక మోటరు ఆటబుక్కులను బండిని గొని ప్రభుత్వము
వారి కొనంగి తమ పేరు బయటపెట్టుటకు చేసి యొక వార్తను
ప్రకటించిరి. ఈవారతవలన తమకు మానసస్థాభి యోగము
సహామ్యుదీయు లిద్దఱును కేసుచేసిరి. పత్రికాధిపతిపై సేరము
స్థిరపఱచబడెను, 28 వ తేదీని ముద్దులు పక్షపు నాకులను
విచారించెదరు.

రంగూను వార్తలు.

రంగూను, నవంబరు 16:— రెండవ అర్ధసంవత్సరము
నందు 1,04,52,069 యకరములలో వరిమైదు సేయబడినది.
అనగా మొదటి అర్ధసంవత్సరము కంటె 8307 యకరములు
తక్కువ. వీనిలో 1,03,16,274 యకరములు ఫలిమననినమృ
బడుచున్నది.

న్యాయస్థాన వార్తలు

బాబ్ బార్నెసు పోలీసు కోర్టు.

భాక్ బహద్దరు బజ్జిలా సాహెబుగారు.

ఫోర్టు సేవను గడవిన

పోలీసువారి కేసు.

భారతీయులపై నేరారోపణము

నవంబరు 17 శుక్రవారము.

ఈకేసు మరల సేదీదినము మూడుగంటలకు ప్రారం
భింపబడెను. దక్షిణ ఇండియా రెయిల్వే ఏజెంటుగారి కార్య
దర్శి ఫాస్టేగారిని క్యామరావుగారు క్రాసు విచారణ చేసి
రి. శ్రీపతిరావు కొన్ని రాళ్లను పట్టుకొని మూకలోనికి బోయె
ను. ఎవరిమీద నైన రాళ్లను రుద్దినదియు లేనిదియు నతడు
చూడలేదు. రాళ్లను తీసినవారి నతడు పోల్చుగలడు. సాక్షి
కృష్ణారావుగారిని జనములో జూచెను. వారి చేతులలోపుస్త
కములు లేవు. సాక్షి వారిని విశ్వాస్థిగ భావించెను. కృష్ణ
రావుగారి రెనరిని గొట్టగా సాక్షి జూడలేదు. కృష్ణ
రావుగారికి నెత్తురు కాయటయు నతడెటుగడు
క్యామరావుగారి క్రాసు పరీక్ష పూర్తి యయిన పిమ్మట నీ
సాక్షిని ప్రాక్టీజిగారు క్రాసు విచారణ చేసెదరెమొ తెలు
ప మనగా ప్రాక్టీజి గాంటుల జేయనని చెప్పిరి. పిమ్మట
కేసును చేపట్టి వాయిదా నేయననినదని ప్రాక్టీజిగారు
కోర్టువారిని గోరిరి. రేపటిదినమున 12-30 గంటలకు మరల
కేసు విచారించబడును. బాబ్ బార్నెసు వాదనలు మొదటను,
పిమ్మట క్యామరావుగారి వాదనలను విచారించబడును.
సోమవారమునాడు తీర్పు విధింపబడును.

మదరాసు హైకోర్టు.

న్యాయమూర్తులు విలింగ్ శ్రీనివాసఅయ్యంగారులు.
విజయనగరము మహారాజుగారి కేసు.

గోదావరినది గుడ్డమున్న (11000)ల ఎకరముల విస్తీర్ణము
గల భూమినిగూర్చి విజయనగరము మహారాజుగారికిని దొర
తనమువారికిని తగాయిదా వచ్చెను. 1887వ సంవత్సరములో
నీలంక ఉత్పత్తి యయ్యెను. ఇప్పుడు దొరతనమువారు దాని
పై పన్నును విధించిరి. ఇగివరలో నాభూమిపై పన్నుపడి
యున్నదనియు, అది గోదావరి నీటి ప్రవాహమువలన
అసలు భూమి నుండి వేరుచేయబడినదేగాని
గోదావరి ఒండువలన గలిగినది కాదనియు మహారాజుగారి
వాదన ఇగివరలో వానిపై పన్ను పడలేదనియు, అది గోదా
వరి ఒండువలన క్రమక్రమమున పెద్దదిగా నయ్యెననియు దొర
తనమువారి వాదన. ఎడ్వోకేటు జనరలుగారు మహారాజుగారి
పక్షమున వాదించిరి. వీరు ఏడ్వోకేటు జనరలుగా నియమింప
బడక పూర్వము ఈ కేసులో పని చేసియుండుటచే నిష్ప
డును వారే మహారాజుగారి పక్షమున వాదించిరి. దొరతనము
వారి పక్షమున దొరతనమువారి స్థితి వాదించెను. న్యాయ
మూర్తులు కేసును మహారాజుగారి పక్షమున తీర్మానించిరి.

హైకోర్టు విచారణ ఏర్పాటులు.

ముఖ్య న్యాయమూర్తి	మొదటి అప్పీల్స్
న్యాయమూర్తులు	
న్యాయమూర్తి	మొదటి అప్పీల్స్
శ్రీనివాస అయ్యంగారులు	
న్యాయమూర్తి	సిటీ సివిల్ కోర్టు అప్పీల్స్
న్యాయమూర్తి	
న్యాయమూర్తి	రెండవ అప్పీల్స్
న్యాయమూర్తి	
న్యాయమూర్తి	రెండవ అప్పీల్స్
న్యాయమూర్తి	
న్యాయమూర్తి	రెండవ అప్పీల్స్ (గురువారము మాత్రము)
న్యాయమూర్తి	మొదటి మామూరిజులు మాత్రము
న్యాయమూర్తి	క్రిమినలుపని రెండవ అప్పీల్స్
న్యాయమూర్తి	సోమ, మంగళ, బుధ, శుక్రవారములు దావాలను పట్టెదరు
న్యాయమూర్తి	శుక్రవారమునాడు మాత్రమే దావాలను పట్టెదరు.
న్యాయమూర్తి	అసలు దావాల. దివాలా దావాల-కాగితముల నిచ్చుటయును సోమవారమునాడు ఛాంబరు పనియును చేసెదరు.

Burma.

Rangoon News.
Rice-Crop Estimate.

RANGOON, November 16.
The second forecast summary of the rice crop in Burma for the year 1916-17 estimates the total area with rice 10,452,069 acres, a net decrease of 8,307 below the figures of the first forecast. The total area likely to mature is 10,316,274 acres.

The Defamation Case.

RANGOON, November 16.
Charges of defamation against Mr C. S. Appiah Editor and publisher of the "Rangoon Varthaman", have been framed by the Western Sub-Divisional Magistrate, in that he had on the 20th October 1916 published an article in the newspaper containing imputations that the complainants, Messrs. M. P. Maricar and D. K. Syed Maricar had collected money for public purposes and then contributed in their own names and presented a motor ambulance to the Government for the purposes of self-advertisement, intending thereby to harm their reputation, an offence under Section 400 I. P. C. The accused pleaded not guilty to both the charges. The 28th November has been fixed for defence evidence.

PUNJAB.

A Fancy Fair.

LAHORE, November 16
Lady O'Dwyer opened this afternoon a fancy fair at the Convent School in aid of the distressed Belgian Children now in Belgium for whom Lord Mayor of London has just issued a special appeal. Lady O'Dwyer presented Rs. 1000 as gift in aid of the Belgian Children. There was a fine collection of fancy materials and the Mothers and Sisters of the convent made every arrangement worthy of the occasion. Devonshire bind was in attendance.

SOUTH INDIA.

Anonymus Letters to a Wife.
Sensational Case at Hyderabad.

HYDERABAD November 16.
The City Criminal Court was crowded to-day for the first hearing of the case in which Mr. H. N. Pahlow charged Major Barrett (Nizam's Service, retired) with sending his wife anonymus letters of a defamatory and intimidatng nature. The complainant alleges that he and his wife were distressed to receive the letter which runs as follows: -
"Mrs. Pahlow, Madam, you lost one child by the wicked acts of your husband. Again now he is defying his Maker by trying to injure his neighbours and inciting a fight. The wrath of God must sooner or later overtake such a man."
Yours in good faith,
OBSERVER.
It is further alleged that the same day a friend of his received a letter signed by the accused containing similar sentiments. When the complainant's child died, the accused had said in the presence of several friends that he was pleased as it was the result of the complainant's many wicked acts. The case was adjourned to the 22nd

The Central Hindu College.
H. H. the Raja of Cochin Visits.

BENARES, November 17.
His Highness the Raja of Cochin visited the Central Hindu College and School Yesterday. His Highness inspected the science laboratories, library and hostels attached to the two institutions. His Highness was accompanied by the Secretary and seemed to be pleased with what he saw.

BRIEF TELEGRAMS.

Sir George Barnes leaves for Delhi to-day.
H. E. the Commander-in-Chief left Simla for Delhi yesterday.
Surgeon-General Sir Paredy Lukis returned on Monday from a visit to the Joint War Committee's Red Cross Depot at Basrah.

THE GREAT WAR.

FURIOUS BATTLE ON THE SOMME.

Desperate German Attempts Defeated.

THE LULL ON THE CERNA BROKEN.

The Italians Take Unprecedented Booty.

[Reuter's Agency.]

Great Britain.

Sir Arthur McMahon G. C. M. G.

LONDON, November 16.
The G. C. M. G. has been conferred upon Sir Arthur McMahon.

The "Arabia" Disaster. Passengers Reach London.

LONDON, November 16.
Thirty passengers of the "Arabia" have arrived in London.

Enemy's Property in Nigeria. First Day's Sale.

LONDON, November 15.
Nearly three hundred thousand sterling was realised on the first day of the Nigerian sale.

Sir Harold Stuart Visits the King. King George to-day received Sir Harold Stuart.

LONDON, November 16.
Lord Llangatock bequeathed one hundred thousand sterling to the Church of England in Wales.

Steamers Sunk.

LONDON, November 16.
The following steamers have been sunk—British, "Polpedn," Greek, "Barbars," Norwegian, "Lokken," Spanish, "Oizmend."

A Royal Wedding.

LONDON, November 16.
Prince George of Battenberg and Countess Nada Terby, daughter of the Grand Duke Michael of Russia, were married to-day.

Enemy Trade-Marks and Firms. Government Action in Hongkong.

LONDON, November 16.
Mr. Bonar Law announced in the House of Commons that the Governor of Hongkong had been instructed to place the enemy trade marks under Government control till the end of the war.
He had also asked the Governor to report regarding the liquidation of the enemy firms. The balance of the proceeds, after liquidation, would be in the hands of the Government and the ultimate disposal thereof would not be settled until the conclusion of peace and would presumably depend upon the action of the enemy in regard to the Allies' private property in the enemy's countries.

Rewards for I. A. Officers. Deeds of Splendid Gallantry.

LONDON, November 16.
The "Gazette" announces that the Distinguished Service Order has been conferred on Major Gwyn Thomas of the Bengal Lancers. He advanced through a heavy barrage and rallied and led forward his troops with great skill, determination, and splendid courage. The Military Cross is conferred on Lieut. G. M. Fitzgerald, of the Lancers, Indian Army. He led his squadron forward under the heavy fire, capturing and holding an enemy position. Later he remained behind to rescue the wounded men and displayed courage and determination throughout.

British Red Cross Fund. Exceeds £5,000,000 Sterling.

LONDON, November 15.
A letter from the Duke of Connaught to Lord Lansdowne mentions that the British Red Cross Fund now exceeds five million sterling.

Destruction of German Submarines. Admiralty Exceedingly Successful.

LONDON, November 15.
In the House of Lords Lord Crew said that the Admiralty had been exceedingly successful in destroying submarines.

It was a mistake to suppose that success had not been attained in dealing with those of the latest pattern. The Blockade had become more and more effective as months passed.

The British Interests in the Far East.

LONDON, November 16.
McKenna stated in the House of Commons that there was no evidence that the relations between Hongkong and Shanghai and Deutsch Asiatische Bank had prejudiced the British interests or prestige in the far east. Service to the Chinese Government in the way of loans had benefitted British bank and British bondholders and no alteration of present arrangement would probably benefit the German and injure the British interests.

Obituary.

LONDON, November 16.
Death is announced of Brigadier-General Charles Kennedy.

Mr. Certel of German Nationality. Important Statement in Commons.

LONDON, November 15.
In the House of Commons Mr. Chamberlain stated he was satisfied that there were no grounds for dispensing with the services of Mr. Certel of Public Works Department, Assam, who had lived in India for thirty-eight years and previously renounced his German nationality.

Enticement of Indian Seamen by the British Mill Owners.

LONDON, November 16.
Steps are being taken by the Board of Trade to prevent enticement of Italian seamen for work in mills and factories in the United Kingdom. Liverpool Steamship Owners Association drew attention of the Board of Trade to the increasing prevalence of desertion of "lancars" from ships trading to east. The Association said that at about that time desertions were occurring from every ship. It has been found these men were being employed after desertion in various oil-mills and other works in or near Liverpool and it was believed there was an organised attempt to entice men from ships into more remunerative employment ashore. Police had taken the matter up, but without result. Ship owners were experiencing difficulty in identifying men as ships could not be detained, and as soon as a ship had left, there was nobody to identify a seaman as being a member of the crew and naturally deserters changed their names. The Association requested the Board to give notice calling its attentions to the number of desertions which had taken place and notifying that any one harbouring deserters would be guilty of an offence. This suggestion was accepted by the Board of Trade after communication with the India Office and suitable notice drawing attention to the provisions of the Merchant Shipping Act has been or is being issued.

Latest Honours.

LONDON, November 14.
Latest war honours list is the longest and contains 1210 names. Thirteen of those included are commanders of thanks.—"O. & M. Gazette"

France.

Considerable Shelling on the Ancre.

LONDON, November 16.
General Haig reports that there was considerable enemy shelling during the night north and south of the Ancre.

Great British Success. King's Congratulations to General Haig.

LONDON, November 16.
King has sent a message to General Haig heartily congratulating him on the great success of his gallant troops during the past three days on the Ancre. This, further capture of first-line trenches amid special difficulties of recent wet weather, message says redounds to credit of all ranks. General Haig replied expressing his grateful and respectful thanks.

Paris Communique.

PARIS, November 16.
This afternoon's Communique says: After obstinate fight, we cleared the enemy out of Pressoire and our gains of the 7th inst. have been entirely held. The enemy sustained very heavy losses in yesterday's attacks in which he employed troops belonging to three divisions.

TELEGRAMS.

Most Sanguinary Defeat of the Germans.

PARIS, November 16.
It is semi-officially stated that yesterday's German defeat was one of the most sanguinary of the war. The enemy had been bringing up reinforcements for weeks.

Furious Battle on Somme. Desperate German Attacks on French Lines. Enemy Lose Heavily.

LONDON, November 16.
PARIS.—Last night's communique said:—A furious battle continued all day on the Somme front. The enemy attempted a powerful effort with great effectiveness north and south of the Somme, but was simultaneously baffled by French resistance and only gained limited advantages at the cost of heavy losses. The attack, north of the Somme, was made after an intense bombardment on a front from Les Boeufs to south of Bouchadesues. The enemy gained a lodgment on the north and west edges of St. Pirre Vaast Wood, but everywhere else the attacks collapsed under machine gun and curtain of fire. The Germans south of the Somme renewed their attacks in the afternoon on a front from Ablaincourt to Chaumes Wood. Desperate fighting ended in the defeat of the Germans who suffered sanguinary losses and returned to the trenches except in the eastern part of the village of Pressoire where they made progress. There was an intermittent cannonade on the rest of the front.

British Communique.

LONDON, November 17.
General Haig last night said: The enemy has bombarded our new front northward of Amere, especially in the vicinity of Beaumont. Our artillery caused several explosions. We have taken 303 more prisoners. There has been considerable hostile shelling on our front between Le Sars and Gueudecourt. We bombarded the enemy lines in the Souchez and Armentieres areas.

Paris Communique.

PARIS, November 17.
Last night's Communique said:—On Somme the enemy parties that had gained footing in the group of houses northeast of Saillyel have been ejected. Artillery firing has been vigorous in the region of Ablaincourt. The enemy aeroplane was brought down near Chaumes.

BALKAN.

Fierce Fighting on Cerna. Serbians Capture a Village.

LONDON, November 16.
An Official French Message from Salonika says: After a lull, fierce fighting was resumed in the region of the Cerna. The Serbian offensive was developed on the 13th and 14th November resulting in fresh successes. The Germans and Bulgarians retired in the vicinity of hill No. 1,212 northeast of Iven closely pressed by the Serbians who captured the village of Cinge. The victorious march of the French and Serbians continues in the direction of Iepadci. Fighting west of the Cerna has spread to the Kolan region.
3,200 prisoners have been taken in the Cerna loop, between the 10th and 14th November. They include six hundred Germans.

Serbian Success.

LONDON, November 16.
SALONIKA.—The French and the Serbians, after fierce fighting, have captured all the enemy positions south of Tepavci, taking five-hundred prisoners from among German defenders who held after losing heavily. The Serbians occupied villages to Tepavci and Gales.

A Great Serbian Success.

LONDON, November 16.
A Serbian Communique says: With the co-operation of the French, our troops on the 14th instant captured all positions southward of Iepavci. The German defenders, who escaped annihilation or capture, fled. Five-hundred men and seven officers were captured. Booty has not been ascertained. The villages of Iepavci and Gales were stormed.

Communique from Salonika.

LONDON, November 16.
Communique from Salonika states that the British have brilliantly carried the village of Kukaracki on the eastern shore of the Lake Lahinos. The Bulgarians fell back to the left bank of the Nihor river. Despite rain and snow, our offensive on the Cerna front continued successfully. The battle in the loop of Cerna has been very bitter. Violent Teuton-Bulgar counter-attacks have been sanguinarily beaten back, four-hundred Germans being captured. The French and the Serbians advanced north of Tepavci towards Jaratok. The enemy west of Cerna abandoned his principal position which he had fortified for months. The French and the Russians, pursuing the enemy in the plain north of Kenah, have reached the right bank of the Viro river, six kilometres of Monastir.

ITALY.

Austrian Attacks mowed Down.

ROME, November 16.
Austrians have been desperately attacking east of Gorizia, where Italian machine guns have mowed down whole regiments.

Enemy Air Raid on Padua.

LONDON, November 16.
A telegram from Rome says there were ninety fatalities in the air raid on Padua.

TELEGRAMS.

Pope's Protest.

ROME, November 16.
Pope has energetically protested to Austria against bombardment of Padua.

Unprecedented Booty on Carso

Grottoes.

LONDON, November 16.
"The Messagero" states that an unprecedented quantity of booty has been taken on Carso Grottoes from which the enemy was confident he would not be driven out were stored with food, munitions and material. "C. and M. Gazette."

The Italian Artillery.

LONDON, November 16.
The "Central News" states that the enemy tributes to scouts reports show that the Italian artillery is highly successful. "C. and M. Gazette."

Italian Official Statement.

LONDON, November 16.
An Italian Official Statement says: We have reoccupied trenches eastward of Gorizia which, as reported in Wednesday's Communique, we had evacuated. We repulsed counter-attack and slightly advanced in Hudilog sector on Carso, taking prisoners and two trench-mortars.

ROUMANIA.

Enemy Aeroplanes on Bukharest.

No Material Damage.

BUKHAREST, November 16.
Eight German aeroplanes bombed the city. Four civilians were killed and twenty injured.

Attempts to Re-open the Danube Communications.

LONDON, November 16.
Reuter's Bukharest correspondent says: The enemy aided by powerful reinforcements is endeavouring to hack away through to Craiova and Orsova and re-open the Danube communications. "C. and M. Gazette."

Rumanian Success and the Russian Proposes.

LONDON, November 16.
A Russian Communique says: The Rumanians have repulsed with enormous loss attacks at Kimpolung, where the enemy is employing many heavy guns. We have again made progress southward in Borboja. The enemy attacks in the western Moldavia and at Dragoslavele have been heavily repulsed by the Rumanians. They have retired on the left bank of Alt and in the Jiu region.

Greece.

Allies Advance Funds to Venezelists.

LONDON, November 15.
Lord Robert Cecil announced that the Allies had provisionally advanced four hundred thousand sterling to Venezelist Government.

Audience with the King.

Hope of Maintaining Peace.

ATHENS, November 16.
General Roques, French Minister of War, had two hours audience with Constantine. It is stated that they discussed measures to prevent the incidents like that at Ekaterini, resignation of Venezelist officers and railway facilities for Allies and Venezelists.

Holland.

German Submarine Fires on Dutch Vessels.

LONDON, November 16.
YMUDEN. - German submarine within the sight of the Dutch coast and of flotilla of Dutch torpedo boats fired several shots at Dutch trawlers flying Dutch flag. All shots fell short.

Germany.

Another Tirade Against Britain.

AMSTERDAM, November 16.
The "Leipziger Neuste Nachrichten" says: - It is British obstinacy which necessitates the conversion of Germany into a huge munitions factory. When Lord Kitchener in 1914 said that the war would begin for England in 1916, we all smiled. We have since been compelled to admit that we underestimated the British nation. We now know it to be our real enemy, who will ruthlessly use every means to accomplish our downfall. It has not shrunk from sacrificing its personal liberty to accomplish its aim. The journal urges compulsory joint meals for the whole population.

German air Commander.

AMSTERDAM, November 16.
An official Berlin telegram says that General Von Hoeffner has been placed in supreme command of Air Services.

Egypt.

Egyptian Greeks Support Nationalists.

King Constantine's Policy Repudiated.

ALLAHABAD, November 16.
The "Pioneer's" Cairo correspondent writes: - The Greek Colony has been most active. A great mass meeting has been held in Cairo and resolutions were passed declaring the adhesion of the Egyptian Hellenes to M. Venezelos and Admiral Countourfotis and their absolute repudiation of King Constantine and the pro-German policy which he had so persistently followed

to the detriment of the Greek Nation. The Alexandria and Port Said communities endorsed these decisions and messages to the same effect have since been received from Soudan and other outlying parts. Telegrams of thanks have been received from M. Venezelos, Admiral Countourfotis, and General Danglia, who have asked the local communities to give them as much material assistance as possible. This they are doing with great energy. Very considerable sums continue to be subscribed and remitted to Salonika and the community has undertaken to provide for the families of all Egyptian Hellenes who join the national movement. So far about 500 volunteers have enrolled themselves and daily more are sending on their names. The committee entrusted, with the arrangements in communication with the local military authorities with regard to the means of getting these volunteers to Salonika.

Airmen Bomb Turkish Camp

Considerable Damage Done.

LONDON, November 16.
An official message from Egypt says: A further air attack was made on Maghaba last night when four hundred pounds of explosives were dropped on the enemy's camp and store-houses. Considerable damage was done. The machines returned safely.

Spain.

Interference of Exhibition of Cartoons.

LONDON, November 16.
The German Ambassador in Madrid has induced the police to close the exhibition of Raemaekers Cartoons although Germanophile Cartoons were recently exhibited without interference. "C. and M. Gazette."

AUSTRIA.

German Diplomat Dead.

LONDON, November 16.
Death is announced of Count Von Tschirschky German ambassador in Vienna whose diplomacy was chiefly responsible for the war.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(BY WIRE.)

Delhi

War Cable to the Viceroy

DELHI, November 16.
The following telegram, dated the 14th instant, has been received from the Secretary of State by H. E. the Viceroy: -

British Front.

The British in thick mist before daylight attacked the German positions on both banks of the Ancre and penetrated on fronts nearly five miles capturing the strongly fortified village St. Pierre Vivion and inflicting severe losses. 3300 prisoners have already come in. The captured front consists of the German original front line of defences of exceptionally strong nature.

French Front.

Nothing important is reported from the French front.

Italian Front.

There was considerable artillery activity in the Italian front.

Russian Front.

Struggle continues north of Halicz in Galicia.

Rumanian Front.

The Rumanians backed by a strong Russian reinforcements hold firm though both sides have scored local successes. The enemy claim to have captured Candisti, north-west of Kimpolung. The Rumanians maintain their positions near Dragoslavele. The enemy pressure continues very strong in Vulcan Pass region. Violent fighting is taking place south-east of Orsova. The Russo-Rumanians have made slight advance in the Dobruja.

Serbian Front.

The Serbians supported by intense French artillery fire gained fresh victory over the German-Bulgarian forces on the Gerena, capturing a village 17 miles east of Monastir, forcing the enemy back to miles beyond and repulsing five counter-attacks.

Air Activity.

Great air activity has been displayed on many fronts. A Squadron of the British naval aeroplanes dropped bombs on Ostend harbour and war vessels in it. Two successful air attacks have been made on Beersheba. At Palestine three enemy aeroplanes were forced down, on the Macedonian front 16. The French aeroplanes bombed the Blast Furnaces north east of Sarrebruck.

Simla.

Abolition of Indentured Labour.

SIMLA, November 16.
Press Communique: The Government of Madras have with the approval of the Government of India deputed Mr. N. E. Marjibanks, I. C. S., Collector of Guntur and the Hon'ble Khan Bahadur Ahmad Tamoi Marakkayar non-official member of the Legislative Council, Madras, to obtain materials from a study of the conditions under which Indian labour is working in Ceylon and the Federated Malay States for consideration in connection with the abolition of Indentured Labour which is shortly to come under discussion in London. The Hon'ble Mr. C. C. Toddhunter, I. C. S. who was the official originally selected for deputation could not be spared by the Government of Madras owing to unforeseen circumstances.

Calcutta.

German Lists of Contraband.

CALCUTTA, November 16.
In view of the German practice of sinking ships of all nationalities with reference to the nature of cargo, no value

can be attached any longer to the German lists of contraband. The Government of India is, therefore, no longer publishing revision of such lists since no public purpose might be gained.

Defence of India Rules.

Regarding Mines.

CALCUTTA, November 15.
The Gazette of India Extraordinary notifies an amendment to the Defence of India (Consolidation) Rules authority rising the Government to require owner of any mine output of which can be utilised in war to place the whole or part of the output at the disposal of the Government. Compensation will be paid for loss attributable for services rendered and expenses incurred.

Post Graduate Study at Calcutta.

Committee to Review Facilities.

SIMLA, November 16.
The Government of India have appointed a committee to review the existing facilities for post graduate studies in the University of Calcutta and to make suggestions whereby the existing expenditure and available resources for such studies may be put to the best use. The Committee which will meet on the 4th December will be composed of the following gentlemen: - The Hon'ble Sir Ashutosh Mookherjee, Kt. C. S. I., President; the Hon'ble Mr. W. W. Hornell, M. A., Dr. Brojendranah Sil, M. A., Ph. D., Mr. W. C. Wordsworth, M. A., Rev. Dr. G. Howell, M. A., Ph. D., Mr. C. J. Hamilton, M. A., Dr. H. Hyden, M. A., Dr. F. R. S., F. C. S., Dr. P. C. Roy, C. I. E., D. Sc., Mr. G. Anderson M. A.

Voluntary Hall Making of Gold & Silver Plate to India.

CALCUTTA, November 16.
The Government of India has decided not to introduce voluntary hall making of gold and silver plate in India and suggests that establishment of such system should be left to unofficial initiative. More considerable firms of goldsmiths or silversmiths are themselves in a position to protect their wares by their own marks and to establish them in popular confidence by superior quality of their materials.

Calcutta High Court Re-Opened.

CALCUTTA, November 16.
After the long vacation the High Court re-opened yesterday. Owing to the late arrival of the mail boat at Bombay this week four Judges, Mr. Justice Fletcher, Mr. Justice Teunon, Mr. Justice Greaves and Mr. Justice Walsley, who spent the long vacation at home, were unable to attend the court. They are expected here on Saturday and will take their seats on the Bench on Monday.

Bombay.

Entertainment to Mr. Polak.

BOMBAY, November 16.
At an entertainment in honour of Mr. Henry S. L. Polak given this evening by the members of the Servants of India Society Mr. Polak stated that in the South Africa the European feeling towards the Indians, generally, is now decidedly changed for the better, partly owing to the part played by the Indians in the war and partly due to the loyal and voluntary help rendered by the Indians in South Africa by forming a double company of stretcher bearer corps with perfect disregard of pecuniary consideration in spite of disabilities imposed on them in respect of pay which was actually lower than what was granted to similar corps of natives of South Africa.

The Bombay Provincial Congress.

BOMBAY, November 16.
The Bombay Provincial Congress Committee have accorded sanction to the application of the Nasik District Congress Committee as required by the constitution for holding the next session of the Provincial Congress at Nasik. It will be remembered that when a resolution to that effect was passed at the last Ahmedabad Conference Mr. Chimanlal Setalvad took exception to it as unconstitutional. A formal application having since been made by the Nasik Committee, the sanction of the Provincial Committee has been given.

Bombay Theosophical Society.

A Protest Meeting.

BOMBAY, November 16.
Numbers of the Theosophical Society Bombay at a meeting this evening passed a resolution protesting the action of the Chief Commissioner of the Central Provinces and Berar in forbidding the President of the Society to enter his territory for the purpose of presiding over the Federation of Theosophical Lodges and delivering religious lectures.

Anjuman-i Islam Schools.

Prize Distribution.

BOMBAY, November 17.
Presiding at the prize distribution of the Anjuman-i Islam Schools, His Excellency the Governor said that with the rapid advance in India's Industrial, commercial, social and political development, more and more grave and serious duties fall both on the Government and the responsible people throughout the presidency to secure for the youthful citizens the fullest possible educational advantages. His Excellency emphasised the necessity of co-operation of the leading citizens of all communities and the Government for establishing satisfactory system of primary and higher education and of turning out efficient teachers, raising the teaching profession to a high level both as to pay and position, making it one of the most honourable and important services within the State. His Excellency regretted that owing to the war much of the advance and development, which he had hoped for in this and other directions for the welfare of the people, had had to be stopped especially when the revenue had been such that substantial headway might have been made.

జాబులు

విలేఖకులకు ప్రకటన.

బెం. కో. తామువ్రాసినది ప్రకటనామముగాని పత్రిక కు విషయముగాదు.

పి. సు. స్వరాజ్యసమితి ప్రకటింపలేనందులకు చింతించుచున్నాము.

I

న్యాయపతి సుబ్బారావు గారు.

అయ్యా!

గత వారమునందు, మన యాంధ్ర భీష్ములు న్యాయపతి సుబ్బారావుపంతులుగారి సేవావ్రతమును భావికాంధ్ర సంతతి యాదర్శముగా నుంచుకొనుట కొక శాశ్వత స్మరణచిహ్నము ఆంధ్రులు నెలకొల్పిన బాగుగా నుండునని తాము నూచించుచు వ్రాసిన ప్రధాన వ్యాసము బెజవాడనివాసులు, స్వరాజ్య సమితి, కార్యదర్శులు శ్రీయుత కొండపల్లి శ్రీరామచంద్రారావు పంతులు గారు స్మరణ చిహ్నము నెలకొల్పటకు, ప్రతి యాంధ్రుడు పూనుకొని పనిచేయవలయునని వ్రాసిన యుత్తరమును చదివి యెంతయు నానందించితిని.

దేశ సేవకులు చిరస్మరణీయులు. వారి సేవావ్రతమే మనకు ప్రధానాదర్శముగా నుంచుకొని పని చేయవలయును. జనులకు రాజకీయ వ్యవహారములు, భాషయందలి దెలియనివాడు నుహనీయుడగు సుబ్బారావు పంతులుగారు మన యాంధ్రభూమియందలి దవతరించి, ముప్పది సంవత్సరములు ఎంత యోషనిచేసి లోకారాధ్యులయినారు. వారి నిరంతర సేవవలననే గదా మనమిప్పుడు స్వరాజ్యము, ఆంధ్రరాష్ట్రము కావలయునని, కోరుచున్నాము. పంతులుగారిని గౌరవించుట మాత్రమే దేశమును గౌరవించుటయేగదా! ప్రతియాంధ్రుడును, ఆంధ్ర ప్రతికాధిపతుల యుద్వయమునకు తోడ్పడి, ఆంధ్రమాతను పూజించెదరని నమ్ముచున్నాను.

ఎం. వి. ఎన్. శర్మ.

II

ఒక సభ

అయ్యా!

ఈనెల 12-వ తేదీ మధ్యాహ్నము 4 గంటలకు శ్రీ పోలవరం జమిందారుగారి ఆధిపత్యము క్రింద రహస్యీయులుగా శృంగారంపబడిన జగన్నాథగిరి నాటకశాలలో రికార్డు ఆఫ్ రయిట్సు (హక్కులదాఖలా)ను గూర్చిన ప్రశ్నలను చర్చించి, తీర్మానించు నిమిత్తము ఒక సభ సమావేశము గావించబడినది. సదరుసభకు, కాకినాడనుండి, మహారాజశ్రీ, దుర్గిరాల వేంకట నూర్యప్రకాశరావు పంతులుగారు, వాజపేయాజుల భావ నారాయణగారు, బి. ఏ. బి. ఎల్. ఎజ్జమిల్లి సత్యనారాయణమూర్తి బి. ఏ. బి. ఎల్. గారు, శ్రీ రాజా కాకర్లపూడి రామచంద్రరాజు బహదర్ గారు, కుర్తివెంటి పేర్రాజు పంతులుగారు మొదలగు ప్రముఖులు దయచేసిరి. జగన్నాథ గిరి వగయిరా 26 గ్రామములనుండి సుమారు 400 మంది రహితులు గ్రామాధికారులు, సభను అలంకరించిరి. శ్రీ కాకర్ల పూడి వేంకటసుబ్బరాజుగారి స్వాగతోపన్యాసముతో సభా కార్యము ప్రారంభింపబడినది. శ్రీ భావనారాయణగారు, నూర్యప్రకాశరావుగారు, జమిందారుగారును, రహితులకు రికార్డు ఆఫ్ రయిట్సును గూర్చిన ప్రశ్నలయొక్క సాధక బాధకములను బోధనల్ని, దృష్టాంతములతో విపులముగా నుపన్యసించిరి. తరువాత, జమిందారుగారు, గ్రామసంఘము ల్ను గూర్చియు, పంచాయితీలను గూర్చియు యింనుకు నడిచిరి. 26 గ్రామముల రహితులను, ప్రశ్నల విషయమున లేమి అభిప్రాయములను తెలియపరుచుచు, సదరు అభిప్రాయములను, హెడ్డుక్వాటర్ల దిఫ్యుటికల్ కలెక్టరువారికి, ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులకు శ్రీ కాకర్లపూడి వేంకటసుబ్బరాజుగారిని, తెలుపవలసినదిగా కోరిరి. రికార్డు ఆఫ్ రయిట్సునుగూర్చి, గోదావరి జిల్లా సంఘము వారి అభిప్రాయమును, సర్కారు వారు కోరినట్లు వింటిమనియు, జిల్లాసంఘముయొక్క కార్య నిర్వాహకులు ఇక్కడకు దయచేసినారు గనుక, తాము (రహితులు) తీర్మానించుచున్న అభిప్రాయములను, తమపక్షమున సర్కారునకు రిపోర్టువ్రాసి పంపవలసినదనియు, అందుకు తాము ఆమోదించుచున్నామనియు, నడిచిరి. ఆనంతరము ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు శ్రీ రావల్ల వేంకట లక్ష్మీ నరసింహారావుగారు, శ్రీ జమిందారుగారు వగయిరాలు శ్రమకోర్చి విచ్చేసినందులకు వందనము లర్పించిరి. 7 గంటలకు సభ

ముగిసెను. నేటి మధ్యాహ్నము 3 గంటలు మొదలు 4 గంటల వరకు, గోదావరి జిల్లాసంఘ సంఘాధికార్యదర్శిగారు, రహితులకు, పరపతిసంఘములు, గ్రామసంఘములు, పంచాయితీలు, జిల్లాసభలు మున్నగువాని లాభములనుగూర్చి తెలియజేసిరి. ఈ సభకుగూర్చుకొను అధ్యక్షతనహించి, వ్యయప్రయాసలకోర్చి, పాటుపడి సభ జయప్రథముగా కొనసాగించిన యండమూరు నివాసులకు శ్రీ కాకర్లపూడి వేంకటసుబ్బరాజుగారు మిగుల ప్రశంసనీయులు. దూర గ్రామములనుండి వచ్చిన సభ్యులకు, జగన్నాథగిరి గ్రామస్థులు భోజనసదుపాయము లొనగూర్చిరి. ఇట్టి సభలు పల్లెటూళ్లయందు ఉత్సాహ ప్రథముగా నడచి, ఇతర పల్లెటూరి పోదరులకు, మాగడవ్యక్తులయినందుకు శ్రీ సుబ్బరాజుగారి నెంతయు కొనియాడవలసియున్నది.

నూరంపూడి పేర్రాజు.

III

పోస్టాఫీసులు

పల్లెటూళ్ల యిబ్బందులు.

అయ్యా!

పోస్టాఫీసుల నిమిత్తమై ప్రతిపల్లెటూరివారును, అనేక ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. పోస్టాఫీసు లేనందున పల్లెటూళ్లకు గలగు నష్టములను జెప్ప శక్యము గానున్నది. సబ్ ఆఫీసుకు 8, 10 మైళ్లదూరములో ఏదో యొకయూరిలో నున్న పల్లెటూళ్లకు చీటు జవానులను వారమునకు 2, 3 పర్యాయములు బట్వాడజేయుటకు పోస్టు డిపార్టుమెంటు వారు ఏర్పాటు జేసియున్నారు. కాని ఆజవాను దయాధర్మము, వానికి పల్లెటూళ్లకువచ్చి ఉత్తరములు బట్వాడా చేయుటకే మనస్కరించదు. ఒకవేళ విధిలేక బయలుదేరి వచ్చినను మైన వర్షము, క్రింద రొంపివల్ల వానిపయోగము కలిగించుచుండును. ప్రతి ఉత్తరము ఎంటరు చేయుటకు వానివద్ద నొకపుస్తకముండును. దానిలో ఎంటరు చేయవలసిన విధి ఆతనిదియై యున్నది. అలా ప్రతిఉత్తరము ఎంటరు చేసినచో, చిరునామాదారు ఉత్తరము పుచ్చుకొని సంతకము జేయవలసియున్నది. ఈగందరగోళముపడలేక వాడుఎంటరుచేయక ఆట్రేయుంచును. ఉంచి వాడెమిజేయునని చదువులు దలంతుచేత! చించివైచును. ఇదియంత కష్టమైన పనిగాదు గదా! మరచితిని. ఈ సందర్భమున మరియొక యంతము జెప్పవలసియున్నది. జవాను ప్రతిచీటునకు హాజరైనట్లు గ్రామస్థుల దస్కతు బుండ్వలెను. అందుకు ప్రతిగ్రామముందును కొంతకాలము క్రిందటి వరకు 4 గురో 5 గురో దస్కతులు చేయుటకు పెద్దపనుష్యులను నియమించిరి. ఇప్పుడది గూడలేదు. వారమునకు 3 పర్యాయములకు బదులు, నెలకు 3 సార్లు వచ్చి గడచిన చీట్లకు ఎవరో యొకరిచేత దస్కతు చేయించుకొని మొక్కు దిద్దుకొని వెళ్లుచుండును. మాగ్రామము పల్లెలలో చాల దెద్దదియై బాపట్లకు 8 మైళ్ల దూరముననున్నది. మాకు మామూ 16 సంవత్సరముల క్రిందటివరకు మాగ్రామములోనే పోస్టాఫీసు గలదు. ఏకారణముచేతనో దానిని తొలగించి, బాపట్లనుండి బట్వాడా కొంత కాలము క్రిందటి వరకు చేయించుచుండెడివారు. ఇప్పుడది గూడ తీసివేసి మాగ్రామమునకు బడచుట 8 మైళ్లదూరములో నున్న పుచ్చూరు పోస్టాఫీసునుండి వచ్చునట్లేర్పాటుచేసినారు. వైజెస్సి అగచాట్లన్నియు మేమునుభవించుచున్నవని, చదువులెరుంగుదురుగాక! శీతాకాలము, వేసవికాలము: ఈ వర్షాకాలమున జవానునకు పరుచూరునుండి రావలెనన్న కష్టతరమే. ఆ విషయ మెప్పికోవలసినదే. పుచ్చూరు, మా యూరునందున, 2 కాలులకు గలవు. వీటికిలన వర్షాకాలము మొదలు, శీతాకాలారంభమువరకు నెడతెగక వందలు వచ్చుచుండును. అందువలన ప్రతివారికిని, రాకపోకల కిబ్బందియగుట సత్యము.

1914 సం॥ లో మా యూర. "నాంధ్రవాణి" పుస్తక భాండాగారము" అను నొక గ్రంథాలయమును స్థాపించినాము. తదాది "ఆంధ్ర దినపత్రిక," దెప్పించుకొనలేనని, అత్యంత తరుతూహలాయత్నచిహ్నమై, విఫలమనోరథుల మునుచున్నాము. ఏమి లాభము! ఒకవేళ దెప్పించుకొన్నను జవాను బట్వాడాచేయడే. నెలకు 4 పత్రికలు అందుకో లేదో యను సంశయము, వాచపత్రికే వరగా అందదు. ఈ యిబ్బంది నివారణ చేసికొందమన్న లెబంతతో, శ్రీ పోస్టుల నూపరెంపెం డెంటుగారికి పోస్టాఫీసుకొరకు తామడిగిన జామీను నిస్తుచియు, మా గ్రామమున కొక పోస్టాఫీసు కాంక్షక చేయించవలసినదనియు, 2 పర్యాయములు మహాజను విటీషకలు పెట్టుకొని యున్నాము. అందు మొదటి పిటీషకమీద ఆర్థికానుకూలములేదు. అనియు, ఇప్పుడు కాంక్షక చేయుటకు వలను

పడవనియు, ఉత్తరపు దయచేయించి యున్నారు. 2 వ పిటీషకకు ఏ ఉత్తరపులేదు. ఇప్పటికైనను కావలసిన జామీను నిత్తుము. పోస్టులు డిపార్టుమెంటువారు కాంక్షకకు ఉత్తర విప్పించునట్లుతోచదు. ఈ విషయమున శాసననిర్మాణ సభ్యులు విశేషించి శ్రమయని తలంచక, పల్లెటూళ్ల నుద్ధరించ గలండులకు, వారికి వందన సహస్రము లొనర్చుచున్నాము.

ఉప్పలూరి లక్ష్మీనృసింహం.

కృష్ణ దేవరాయకాలపు ఆంధ్రవాఙ్మయస్థితి నెఱింగించు చారిత్రికభాగము వెల రు. 1-2-0 పదిప్రతులకు 1 ప్రతి యినాం. గ్రంథ వికేతలకు మంచి కమీషను ఇవ్వబడును. ఇండియా ఇంక్వంటుయందును ముద్రాధికారులచేతను ప్రాచ్యదేశీయ భాషాపండితులచేతను, గొనియాడబడినది. ఎస్.పంతులు నెం. 22 రు. ఆచారప్పక వీధి, మద్రాసు.

అమృతాంజనం డిపోవారి దివ్యోష్ఠధములు

నేపాళ దేశపు కస్తూరి, మంచిది తులము 1-కి ...	80-0-0
కుంకుమ పువ్వు తులము 1-కి ...	2-0-0
గోరోజవము, మంచిది ,, ...	7-0-0
ఆదివచ్చికానా లేక జున్ను ,, ...	8-8-0
రసభస్మము తులము 1-కి రూ ..	0-10-0
పచ్చకర్పూరం ,, ...	2-0-0
బాలామృతము సీసా 1-కి ...	0-12-0
చుండుకు నూనె సీసా 1-కి ...	0-6-0

అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి అండ్ మద్రాస్.

A New Book on a Highly Patriotic Subject !!!

(IN ENGLISH.)
"A NATIONAL FLAG FOR INDIA"
With 30 coloured illustrations and an introduction by the Hon'ble Rao Bahadur B. N. Sarma, Member of the Imperial Legislative Council in India. Price Re. 1. Copies can be had only from Mr. P. Venkayya, National College, Masulipatam. 601

ఆత్మజ్ఞానా సంఘము.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.
దయ్యముల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయచర్చ
చిన్ననైజు చక్కనికూర్పు. వెల రు. 0.8-0
మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
591 పోస్టువాక్కు 212, మదరాసు

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కొపులు - ఫిలుమును - డేరాలు - గ్యాసుడిఫములు - బొమ్మలకాడ్లు - గారడీ పుస్తకములు విక్రియించెదము - క్యాటలాగు కావలెనా. (592)

బి. ఈశ్వరప్ప అండు సన్యు, విశాఖపట్టణము.

క్రీశేషులైన గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి చక్కని

రంగుల చిత్రపటము

ప్రతి 1-కి వెల 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0
వి. పి. ఖర్వులు ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
7 తంటుకెట్టి వీధి, మదరాసు

కూరకాయల, పువ్వుల విత్తులు.
పండ్లచెట్ల మొక్కలు, సంపంగి, రోజా మొదలగు మొక్కలు మా వద్ద దొరకును. కావలసినవారికి ధరల పుస్తకము పంపబడును. మా విలాసము:—
యం. టిబల్తప్ప అండుబదర్పు,
588 బసవనగుడి, బెంగుళూరు సిటీ.

Approved by Text Book Committee
కథలపుస్తకములు:—(1) సరస్వతి (2) ములోచన (3) కాసల్య వెల రు. 0-4-0 దేశోగ్యమును, భాతు పుష్టియు నొసంగు టానిక్ మాత్రలు 48 కి రు. 1-0-0.
523 "విద్యానిధి", 87 రామస్వామివీధి, మద్రాసు.

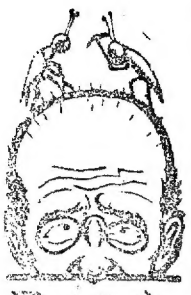
నీవు శ్రీమల్లు పెట్టదలచెదవా? మేము ఏమిల్లులై నాసరే ముఖ్యముగా బియ్యపుమరలకుకావలసినసామానులను బియ్యమువంతు మరనుండి హక్కు ఫర్మేసు పైరు బాగ్గవరకు సరఫరా చేయుదుము. సి. గోపాలనాయుక్ కర్ అండుసన్యు, బేసిక్ ఫౌండ్రీ మద్రాసు. 597

చిన్న పురుగులు

124

వెద్ద వెద్ద బట్టతలను జేయును.

చుండు, బోడి యగులు, వెండ్రుకలూడులు, పుర్రెపై జిల, అన్నియు చుండుపురుగుల నలన గలుగును.

Don't Let 'em Dig

పాతకలారా! ఈ పురుగువలె రేయింబవళ్లు, విధి విగామములేక మీరు పనిచేసినచో మీ మీగ్గువాములలోని నేల కొట్టెల్ల బంగారుతో నింపబడియుండును.

తీరిక లేక పనిచేయుచుండు ఈచుండు పురుగునకు, అతివ్యాధికయి చేరొందిన తెనెటిగ సహకారిగా నుండదగినటులు.

చుండు ఆరంభమయిన వెంటనే నిరోధక నిర్బంధద్రవ్యముల నుపయోగింపక ఉపేక్షించిన అచిరకాలముననే బట్టతల వారితో సహధ్యాయిగా కలసివచ్చును. కావున చిట్టి పరమశక్తువును

“కామినియా నూనె”

సహాయమున సంహరింపును. చుండును బోగొట్టును. నెండుకులను కాలనివ్వదు. పుర్రెమందును బోగొట్టును. చిలకట్టుకు పరిమళ గుంధద్రవ్యము.

ఈరీతిని, నకలు నూనెలకు తయారు చేయువారి మోసమున పడకుము.

నెల యిద్దె 1-కి రు. 1-0-0 వి. పి. రు. 0-4-0

3-కి రు. 2-10-0 వి. పి. రు. 0-7-0

ఉచితము.

ఈ ముగుణముల ఋజువు పరచుటకయి, అగ్గజాచీజ్ పంపుకొనువారికెల్ల ఒకసారి వాడుకొనుటకు సరిపోవునంత గూతె గల సీసా ఉచితముగ బంపబడును.

నాలు ఏజెంట్లు:—

ఆంగ్లో యిండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెని

నెం 155, జుమ్నానుసీదువీధి, బొంబాయి.

అతిపుష్ట కాలమునకు తగిన శిరోతాప నివారణి యేది?

మన చందనాది తయిలము

ఈతైలమును వారమునకు రెండు తడవలు ప్రాంత కాలములో రాదుకొని స్నానముచేసినయెడల పిత్తనీరుదిగును.

కన్నుమంటలు, కపాలపుర్ణం, ఒంటితలనొప్పి, తలతిరుగుట వెంట్రుకలు రాలట, శమనమవుతున్నవి. తీక్షణమైన బుద్ధి కలుగును. (క్రయము డబ్బా 1-కి రూ 2-0-0)

ఇదిగాక మానవ మనస్సన వక్రపాడియు సువాసన మున్నము, కొబ్బరితెయము, సుగంధ స్నానపాడి, దేశాంగము చందనపువ్వు, అరగజా, కేసరిపువ్వు, పుసుగు, జవ్వాది, అంబరు, మొదలైన వస్తువులు దొరకును. క్యాటలాగు కావల సినవారు వ్రాయవలెను. కే. ఆర్. వి. అండు కో. 455

సువాసన వ్యాపారము, కుంభకోణము, K. R. V. & Co. Perfumers. Kumbakonam

గ్యాలీన్ మోటారు సారశాల.

మోటారుబండ్లు నడుపుటకును, వాటిని వాగుచేయు గలుగుటకును తరఫీయరు నిచ్చుటకును మోటారుబండ్లు ఎల్లు నడుచునో యేయేభాగములు యేయేపనులుచేయునో అవి చెడి పోయినపుడు స్వల్పముగా చేయు రిపేరులను యాయంతముల నెల్ల అభ్యాసపురస్కరముగా ఈపాఠశాలలో, యూ. కో. పి. యస్. దొరకల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండుమాసములలో నేర్పించి గవర్న మెంటు వారివద్దనుంచి లై సెన్సు యిప్పించిపంపబడును.

అందులకు ఫీసు 60 రూపాయలు కట్టవలయును.

తీరిగి క్లాసులు డిసెంబరు నెల 1వ తేదీనుండి ప్రారంభ మగును. క్లాసులో చేరవలచినవిద్యార్థులు ఈనెల 60 వతేదీని గాని అంతకు ముందుగాని దరఖాస్తులు చేసికోవలయును పాఠశాల విద్యార్థులు కోరినచో నికసించుటకు తావొసంగ బడును. ఈ క్రింద నుదహరించు వారికి వ్రాసికొనుడు.

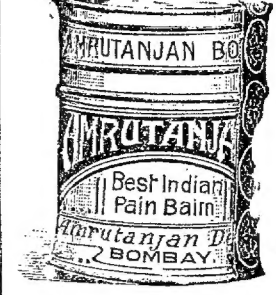
(41) గ్యాలీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

Galley & Co., 149, Broadway Madras.

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చక్కని డబ్బీతో నహా సీసా 1-కి వెల 0-8 0

తలనొప్పుల మాన్పును వాయువుపోట్ల పోగొట్టును

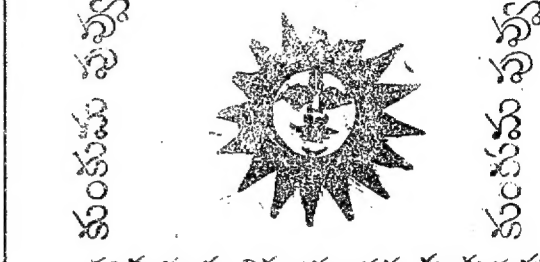
సార్వపు నొప్పుల భార దోలును. పొట్లపోగొట్టును

సువాసనగలిగి యుండును. ప్రతియుంట నుండదగినది.

ననమూలికలచే సింధూ దేశమందు తయారుచేయబడు మంచిమందు.

అమృతాంజనం డిస్కా. } 109, ఫ్రేరికోడ్డు, బొంబాయి } 7, తంబుపెట్టి వీధి, మద్రాసు.

కుంకుమ పువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్దదొరకును. కొనునారు సూర్యమార్కును గి నునింపును. కరస్పాక్ డెన్సు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అండు కంపెని, (53) 21. హమ్మింగ్విధి, బొంబాయి.

బాదామిడితులకు వరము: ఐనొడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసపరిల్లా

ఈ పరిశ్రమితు రక్తమువలన జనించుజాడ్యములకు కీరీటునుకంటి మంగు. కురుపులను, మచ్చలను గండమాలలను పుండ్లను, ప్రాంతిశోషణలను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (28)

ఈ వనోపధిసారసపరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన రోగములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి వాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కాశసంబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి రక్తమును శుభ్రపరచును. శరీరారోగ్యమును గలుగ జేయును. 16 రోజులవర కుండుటకు 4 డోస్సుల బుడ్డిలలో అమృతమును.

ప్రాప్తియరు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనస్వాడి. నెం 2 బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi No. 144. No 2. BOMBAY.

శారదాంబ ఇది ప్రీధర్మబోధిని యను నాటకము. సంఘదురాచారసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు జూప బడినది. వెల 0-4-0 పోస్టేజీ నేఱు. ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు 212, మద్రాసు.

ఏకభాషావిప్రశంస ఇది వెన్నెలకంటి అప్పారాయ విరచితము. వెల 0-4-0 పోస్టేజీ అధికము. ఆంధ్రపత్రికా ముద్రకాలయము, మదరాసు.

రబ్బరు స్టాంపులు	రు. 2
ఇ. ఆర్. జి. లిక్కెనీలులు	1
కస్టమర్ల	తులం 30
గో. రో. జునం	6
పచ్చక డ్బారం	2
కుంకుమపువ్వు	1.4
వాలు యిండువ	1
మగంధనక్కుజాడ రత్తి	1
సిగ్నల్ సేవం అంతు	50
అదియిష్టవాయునిధి మద్రాసు.	

అమృతాంజనము డిపోవారి దివ్యోషధములు.

రు. అ.	రు. అ.	రు. అ.
దంతిదాగ్గము పండ్లతోముటకు ... 0.2	తామర తైలము; తామర, తీటకు ... 0.4	మోహిని తైలము వెండ్రుకలు వెరుగుటకు ... 0.12
శర్కరసాయనము మాత్రము అజీర్ణమునకు ... 1.4	కుంభుత తైలము డబ్బి 1-కి ... 0.4	రోమహరి వెండ్రుకలు ఊడుటకు ... 0.8
దంతిదాగ్గము పండ్లతోముటకు ... 0.8	సురతిద్రావకము సీసా 1-కి ... 1.0	ఉబ్బసమునకు పండు సీసా 1-కి ... 1.0
చర్మరోగములకు ధాతుపుష్టికి ... 1.0	కఫహరి శీతగట్టు ద్రవ్యము ... 1.4	కస్తూరిమాత్రము నెద్దని, మంచిని 50-కి ... 0.10
జ్వరహరి జ్వరములకు సీసా 1-కి ... 0.12	కఫహరిదాగ్గము. దగ్గు, ఉబ్బసములకుడబ్బి 1-కి 0.8	సుఖభోగి మాత్రము ... 1.0
యూరికెంకు తైలము డబ్బి 1-కి ... 0.12	వాయువుపోట్లకు మందు ... 1.0	సుఖభోగి తైలము పుండ్లకు ... 1.0
తేనెమందు తేనెకాటుకు సీసా 1-కి ... 0.8	గుండరితైలము, ముఖకాంతికి ... 0.8	విరేచనములకు మాత్రము డబ్బి 1-కి ... 0.8
తేనెత్రాంజనము కంటివ్యాధులకు ... 0.4	పగుళ్లకు తైలము శీతపగుళ్లకు ... 0.6	గ్రహణి మాత్రము డబ్బి 1-కి ... 0.8
కలరామాత్రము వాంతి ధేదులకు ... 0.6	కళ్లజ్వాలహరి చెవిపోటుకు ... 0.6	శిరోవేదన మాత్రము తిలనొప్పులకు ... 0.12
గట్టిక తైలము గట్టిచేదలకు డబ్బి 1-కి ... 0.3	జాలాబి మాత్రము మలబద్ధమునకు ... 0.8	కాలినపుండ్లకు నూనె సీసా 1-కి ... 0.8
వాముకిర్రుము సీసా 1-కి ... 0.6	జంతు వాతహరి ఎమిడికలకు ... 0.8	శక్త ద్రావకము సీసా 1-కి ... 1.0
తేలవ నుండు సీసా 1-కి ... 0.4	కుసుమారి మాత్రము, కుసుమ వ్యాధులకు ... 1.0	తాంబూలమాత్రము, సువాసనగానుండును 50-కి 0.8

పోస్టు బాక్సులు వేలు. అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అండు బొంబాయి.